

Undersøgelse af friluftsuuddannelser

En sammenligning af
9 danske uddannelser,
indeholdende klatring.

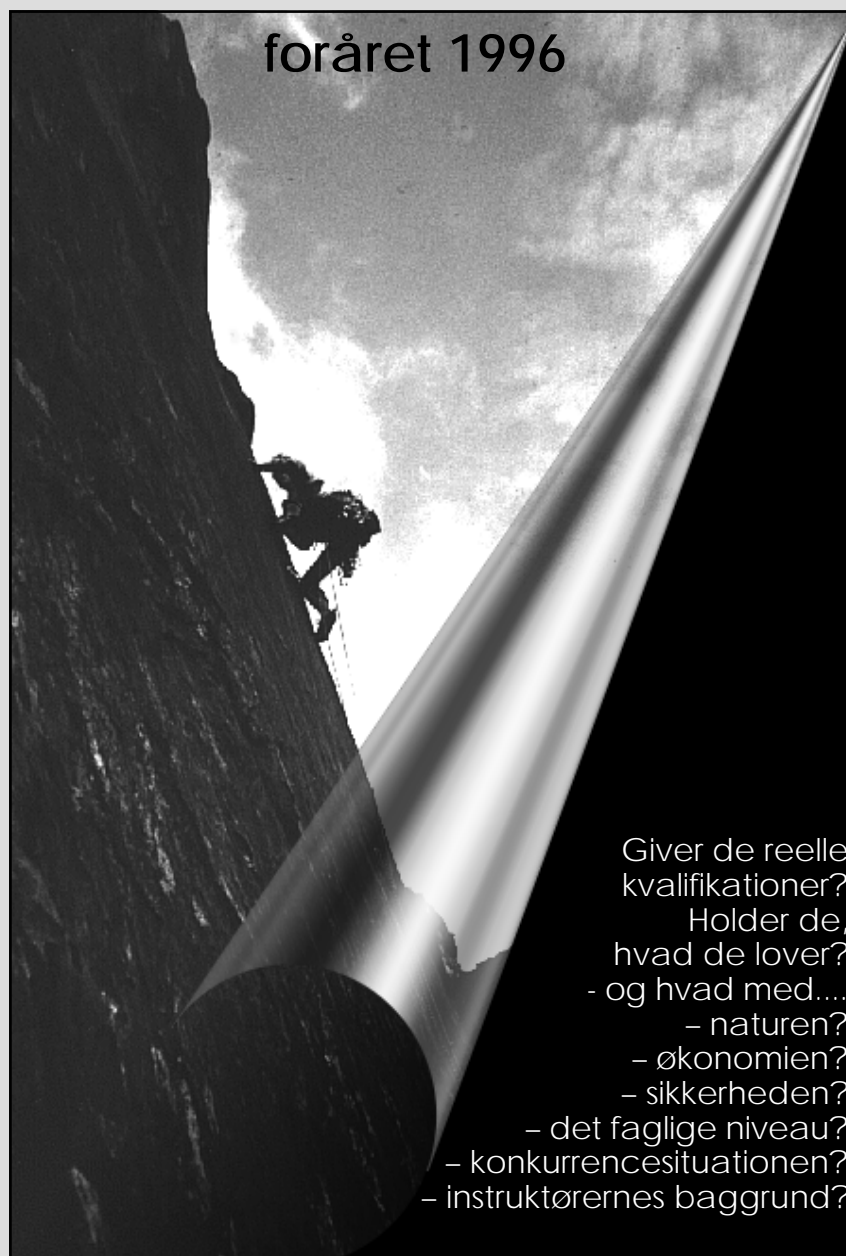

Denne rapport er udarbejdet af
Christian Almer og
Gert Andersen
med støtte fra
Dansk Vejlederkreds
og Friluftsuniversitetet.

Dansk Vejlederkreds
Brancheforeningen
for professionelle vejledere
i natur- og friluftsliv

Undersøgelse af friluftssuddannelser

- en sammenligning af 9 danske
friluftssuddannelser, indeholdende
klatring

Indholdsfortegnelse:

Emne	Side
Indholdsfortegnelse	3
Ophavsret og kontaktpersoner mm.	3
Indledning	4
Undersøgelsen	5
formål	
indhold	
form	
baggrund	
Definitioner	6
Friluftsliv	
Frilftsaktiviteter	
Kurser på introduktions-, bruger-, og leder- niveau i friluftsliv, særligt klatring	
Frilftsleder	
Klatre-Aktivitets-Leder®	
Instruktør	
Vejleder	
Oversigt over de undersøgte uddannelser	6
Selve undersøgelsen og dens spørgeskemaer	7
Generelt	7
1. DHL	7
2. Freerslev Hegn	9
3. Projekt Aktiv	11
4. Frilftsleder-uddannelse, AOF, Daghøjskolen, Randers	13
5. Suså-landets Daghøjskole, Skælskør	15
6. Guide-uddannelse, Helsingør, HE-center	17
7. US-Centret	19
8. Sports Trainee	21
9. DGI	23
Sammenfatning af spørgeskemaerne	24
Kompetence	24
Om KAL®-normer, prøver og beviser mm.	25
Jobmuligheder	26
Offentlig støtte, kontrol og konkurrencevilkår	27
Indholdet på uddannelserne	28
Deltagertallet på "uddannelserne"	29
Udstyr	30
Om brugen af begreberne; naturliv, friluftsliv og frilftsaktiviteter	30
Sammenlignende skema	31
Konklusion	32
Afslutning	33
Referenceoversigt	34
Bilagsoversigt	34

Ophavsret og kontaktpersoner mm.

Nærværende rapport er produceret gennem efteråret 1995 og foråret 1996, og den er udgivet i maj 1996.

Rapporten er udgivet med støtte af Dansk Vejlederkreds

som en del af et specialeprojekt for Gert Andersen på det fler-årige studie i natur- og frilftsaktiviteter

Rapporten må ikke kopieres, hverken helt eller delvist, uden skriftlig tilladelse.

Det er tilladt at citere fra rapporten mod tydelig angivelse af kilde og mod, at den sammenhæng, hvori citaterne bringes, meddeles Dansk Vejlederkreds, med kopi af den artikel mm., hvori citaterne har været bragt.

Rapporten kan rekvireres hos Gert Andersen, Venøgade 7, 3.tv., 2100 Kbh. Ø. eller hos:

Dansk Vejlederkreds, Krakvej 5, 3790 Hasle, Tlf: 56 94 90 00, www.vejlederkreds.dk, post@vejlederkreds.dk

ISBN 87-90430-01-8

© Dansk Vejlederkreds

En sammenlignende undersøgelse af danske uddannelser indenfor friluftsliv.

Undersøgelsen fokuserer særligt på klatring.

Indledning og om baggrunden for nærværende rapport v. Gert Andersen, marts 1996

Min egen introduktion til klatring fik jeg for ca. 2 år siden i 1993. Sammen med 4 af mine venner havde vi booket os ind på et kursus hos DH-Friluftsture. Vi skulle til Kullen på et én-dags kursus, hvor vi blev introducerede for top-reb's-klatring og rapelling, også australsk rapelling (man løber med front ned ad en lodret klippe).

Ingen af os havde prøvet det før, og vi stillede ingen krav til vores instruktører, da vi blindt stolede på, at de havde de styr på tingene, når de begge var medejere af et klatre-firma. Det viste sig imidlertid senere, at den ene af de to instruktører selv skulle på et grundkursus i klatring!

Så gik jeg ca. et år, hvor jeg tog på nogle weekend-klatre-ture sammen med nogle af mine mere erfarne kammerater. Vi klatrede kun på topreb, men jeg ville gerne selv kunne føre nogle ruter, så jeg meldte mig sammen med en ven til et grundkursus i klatring på Klatre-Centeret på Bornholm, og det blev vendepunktet for mig.

Her blev der virkelig gjort noget ved sikkerheden, og jeg fik en grundig introduktion til det at føre ruter.

Det gjorde jeg så et par gange det følgende år, men jeg følte alligevel ikke, at det var nok. Jeg ville lære mere. Ikke kun om klatring, også om historien bag klatringen, om friluftsliv og om det at leve i og med naturen.

Med det ønske gik jeg til min arbejdsformidling og fremlagde forskellige brochurer og foldere fra Dansk Vejlederkreds om uddannelsesmuligheder inden for klatring og friluftsliv i Danmark. Jeg fik på denne måde godkendt min deltagelse på det 2-årige studie i friluftsliv.

Studiet, der foregår hos forskellige friluftslivsvejledere rundt omkring i landet, der alle har ernæret sig inden for deres felter gennem flere år, giver mig en bred og dyb indsigt i de forskellige friluftslivsområder, dels fordi vi ikke er mange på holdene og dels fordi, der er tid til at fordybe sig ordentligt i tingene.

På nuværende tidspunkt har jeg været i gang i ca. 1 år af den 2-årige uddannelse.

I de år, jeg har klatret, har jeg været vidne til mange chokerende oplevelser, både på Kullen og på Bornholm, hvor der bl.a. i forbindelse med afholdelse af kurser var meget tydelige tegn på manglende erfaring/rutine hos instruktørerne, hvilket f.eks. gav sig udtryk ved manglende sikkerhedsforanstaltninger, såsom toprebsklatring med kun én sikring, manglende hjelm, abseiling uden ekstra reb, dårlig rebbetjening ved sikringsmanden, topsikringer, der røg ud som følge af sjusk o.s.v.

Jeg vil med denne undersøgelse bl.a. forsøge på en objektiv måde at undersøge, om mine oplevelser har været enkeltstående tilfælde.

Der findes i dag mange såkaldte uddannelser indenfor friluftslivsområderne, der påstår, at de uddanner kvalificerede ledere mm. på minimal tid uden, at det ser ud til at holde stik. Ledere, der efter endt uddannelse går ud og arrangerer kurser for andre i den tro, at de har styr på tingene.

Man har da også de senere år set en række uheld, heriblandt også dødsfald, der direkte kan tilskrives utilstrækkelig faglig baggrund hos arrangøren/instruktøren.

Det er disse forhold og ønsket om at undersøge og gøre opmærksom på problemet, der ligger til grund for denne undersøgelse.

Jeg håber, at denne rapport kan være med til at gøre opmærksom på, at klatring, når man påtager sig et ansvar for andres liv og levned, er en alvorlig aktivitet med mange sikkerhedsaspekter, og på, at man ikke bør gå ud og undervise andre, før man har dygtigheden og erfaringen til det. Og det får man ikke ved kun at deltage i et par weekend kurser mm.

Ting tager tid!!

Rapporten er som sådan henvendt både til myndigheder, der måtte have lyst til at igangsætte "friluftslivsuddannelser" eller til at ansætte arrangører/instruktører i klatring og til kommende klatreledere/instruktører, der begge på denne måde får en mulighed for at få et indtryk af, hvad de flotte ord i brochurerne dækker over og for dermed at vælge rigtigt.

Undersøgelsen:

Undersøgelsens formål:

Undersøgelsens formål er at undersøge en række danske friluftsskoleuddannelser, der lægger op til at give deltagerne kvalifikationer mht. til at lede/undervise/vejlede andre. For at begrænse undersøgelsens omfang har vi fokuseret særligt på den del af uddannelserne, der lægger op til at give kvalifikationer til at lede / instruere mm. i klatring. Målet er altså at undersøge, om uddannelsernes løfter om at uddanne kursisterne til ledere mm., særligt i klatring, holder stik.

Undersøgelsens indhold:

Undersøgelsen er koncentreret om klatredelen af uddannelserne, da vi finder, at dette område er særligt velegnet til at vise, om uddannelsernes målsætning overholdes. Dels er det et område, som er åbenlyst farligt, hvorfor kravene til dem, der tager andre med ud at klatre mm. nødvendigvis og helt indlysende må være tilsvarende store. Dels er der på netop dette område en række klart definerede normer, som det er muligt at vurdere uddannelsernes egentlige niveau ud fra. De øvrige emner er blot nævnt for at vise, hvad deltagerne ellers er blevet lovet.

Undersøgelsens form:

- a. Undersøgelsen har taget udgangspunkt i det offentliggjorte materiale for uddannelserne.
- b. Undersøgelsen har desuden taget udgangspunkt i interviews baseret på spørgeskemaer. Både uddannelseslederen og en elev fra hver uddannelse er blevet forsøgt udspurgt. Interviewene er trykt i undersøgelsen. De er så vidt muligt dokumenterede på bånd, så misforståelser har kunnet undgås.
- c. De givne oplysninger fra hver uddannelse er blevet forholdt til hinanden og om nødvendigt bedømt af ekstern fagekspertise.
- d. Også andre oplysninger, som vurderes relevante for uddannelserne, er medtaget.
- e. Desuden er centrale parametre for uddannelserne opstillet i skemaform, så det er lettere at sammenligne og at få et overblik over uddannelserne.
- f. Endelig forsøger vi at konkludere på ovenfor nævnte grundlag.

Undersøgelsens baggrund:

Undersøgelsen er udarbejdet af Gert Andersen og Christian Almer. Gert Andersen har taget initiativ til og medvirket ved udarbejdelsen af denne rapport som en del af hans uddannelse på det fler-årige vejlederstudie i natur- og friluftsliv. Selve rapporten er lavet i et samarbejde. Generelt kan man sige, at Gert har stået for interviews, samt renskrift og kommentering af disse, mens Christian har stået for opbygningen af rapporten og for vejledning mht. form mv. Undersøgelsen er lavet med hjælp fra Friluftslivsskolen og udgivet med støtte af Dansk Vejlederkreds*.

Dansk Vejlederkreds' formål med at støtte udgivelsen af denne rapport har bl.a. været et ønske om at få gjort opmærksom på kvalitetsniveauet på mange såkaldte friluftsskole- "uddannelser" Samtidig har målet været at gøre opmærksom på de ulige konkurrencevilkår, som selvstændige professionelle natur- og friluftsskolevejledere har i forhold til de offentligt støttede kursusudbydere, der uden kvalitetskontrol kan udbyde kurser, der ofte viser sig ikke at holde, hvad de lover. Rapporten kan på denne måde være et redskab for

- selvstændige vejledere, der hermed kan få sat ord på deres frustration over den ulige konkurrencesituation, som diverse offentligt støttede kursusudbydere bringer dem i den, at disse offentligt støttede uddannelser af den grund kvalitets sikres.
- potentielle kursister, der med rapporten har fået et godt redskab til at sammenligne nogle af de mange forskellige "uddannelser" og til at se, hvad de reelt indeholder, før de tilmelder sig.
- frustrerede kursister, der kan få sat ord på deres muligvis dårlige oplevelser.
- myndigheder mm., der med rapporten har fået et godt redskab til at vurdere det reelle uddannelsesmæssige indhold på de i rapporten nævnte friluftsskole "uddannelser".

* Dansk Vejlederkreds er en brancheforening med strenge faglige optagelseskrav.

Foreningen organiserer selvstændige vejledere i natur- og friluftsliv, der har dette, som deres hovederhverv.

Definitioner:

Der tages i nærværende undersøgelse udgangspunkt i følgende definitioner:

– Friluftsliv:

Ved friluftsliv menes liv under åben himmel, hvor døgnets rytmer indgår, dvs, hvor bl.a. mindst én udendørs overnatning indgår. Se Dansk Vejlederreds' definitioner. (Bilag)

– Friluftaktiviteter:

Ved friluftaktiviteter mener vi kortere varende aktiviteter, hvor fokus ligger på en aktivitet, hvor omgivelserne i højere grad fungerer som en ramme, en idrætsplads, hvor udfoldelserne kan finde sted, og ikke i så høj grad på livet i og med naturen.

– Kurser på introduktions-, bruger- og lederniveau i friluftsliv, særligt klatring.

På introduktionsniveau bør deltagerne prøve at klatre og abseile, så de får et indtryk af, hvad klatring kan indeholde. Kurset bør som minimum vare en halv dag.

På brugerniveau bør samtlige de elementer, som en person, der selv vil i gang med at klatre, bør kende til, gennemgås. Kurset bør have en varighed på 2 dage med et forhold mellem elever og instruktører på højst 1:3.

På lederniveau bør samtlige de elementer, som man skal beherske for at kunne tage andre med ud og klatre på introduktionsniveau gennemgås. Forudsætning for deltagelse bør som minimum være et kursus på brugerniveau samt måske 50 -100 timers klatring på egen hånd. Kurset bør have en varighed på 2 dage med et forhold mellem elever og instruktører på højst 1:3.

Kurset kvalificerer ikke i sig selv til at arrangere klatreaktiviteter for andre.

Her bør der aflægges og bestås en prøve, der checker, at samtlige elementer, som man skal beherske for at kunne tage andre med ud og klatre på introduktionsniveau, beherskes.

I Danmark dokumenterer KAL®-prøverne dette.

Iøvrigt henvises til DGI's anbefalinger om niveauer i friluftslivet samt til Dansk Vejlederreds' notat om samme emne. (Bilag).

– Friluftsleder:

En friluftsleder er en person, der kan lede friluftaktiviteter for andre på introduktionsniveau.

– Klatre-Aktivitets-Leder:

En person, der ved at bestå en eller flere af KAL®-prøverne har dokumenteret, at vedkommende kan tilrettelægge klatreaktiviteter for andre (toprebsklatring og abseil) på introduktionsniveau.

– Instruktør:

En person, der gennem mange års erfaring har opnået en så bred og dyb erfaring, at vedkommende på et tilstrækkeligt fagligt og holdningsmæssigt grundlag kan undervise andre i sikringsteknik på brugerniveau.

– Vejleder:

En person, der har et fagligt og erfaringsmæssigt niveau, der rækker videre end instruktørniveau. Desuden skal man have dyb indsigt i natur- og friluftsliv- samt økosofi-sammenhænge således, at vejlederen kan sætte sit område ind i en større sammenhæng.

Oversigt over de undersøgte uddannelser:

1. DHL
2. Freerslev Hegn
3. Projekt Aktiv
4. Friluftsleder-uddannelse, AOF, Daghøjskolen, Randers
5. Suså-landets Daghøjskole, Skælskør
6. Guide-uddannelse, Helsingør, HE-Erhvervs-center
7. US-Centret
8. Sports Trainee
9. DGI

Selve undersøgelsen og dens spørgeskemaer:

Generelt:

Det bør bemærkes, at ikke alle spørgsmål er blevet stillet i alle situationer.

Dette hænger som regel sammen med, at det i løbet af et telefoninterview er blevet vurderet, at spørgsmålet var overflødigt for den pågældende uddannelse eller med, at spørgsmålet inddirekte er blevet besvaret tidligere i forbindelse med et andet spørgsmål.

Det bør desuden bemærkes, at eleverne i de fleste tilfælde er valgt af kursusstedet eller kursuslederen. På denne måde har kursusstedet haft mulighed for at sortere eventuelle kritiske elever fra. Det har imidlertid ofte været den eneste mulighed for at komme i kontakt med en elev.

1. DHL :

En ét-årig uddannelse inden for friluftsliv, der som det overordnede mål har at uddanne velkvalificerede undervisere med et bredt erfaringsgrundlag og kunnen inden for dansk friluftstradition og friluftsliv. Kursisterne kommer bla. igennem fagområder som kano, kajak, sejlads, klatring, kulturpolitik, naturforvaltning, og miljølære.

Spørgeskema, uddannelsessted:

1. Navn på adspurgte: Erik Mygind
2. Hvad for en slags klatring undervises der i ?
Træklatring og introducering til klippeklatring.
3. Hvad er målet for klatre undervisningen ?
At uddanne friluftssvejlere, som med fordybelse i klatring kan tage sig af at undervise grupper i klatring i træer.
4. Hvilken kvalifikation får eleverne, når de er færdige ?
De bliver ledere i klatring.
5. Hvilken eksamination/prøve (om nogen ? dokumenterer denne kvalifikation ?)
Der er en færdighedsprøve i klatrefærdigheder med speciale i det sikkerhedsmæssige, svarende i store t ræk til KAL®-beviset. Det er noget, vi arbejder videre med.
- 5.a. Hvem eksaminerer?
Det gør de vejledere, der er på studiet, ligesom i andre idrætsfag er det den, der underviser.
6. Hvor mange deltagere er der på et hold ?
Sidste år var der 24 elever.
7. Hvor mange instruktører er der til hvert hold ?
Der er 2.
8. Hvor mange undervisningstimer/lektioner er der i klatring ?
Sidste år fik de 2 x 80 lektioner.
9. Hvad har instruktøren af erfaringer/uddannelse, (eksamination) der kvalificerer til at undervise ?
Sidste havde han 10 års erfaring med klatring fra Dansk Bjergklub.
I år er det en, der hader Lars Nørholm, der underviser i klatring. Han er topbeskærer og bruger skoven som biotop og har samtidig klatret. Det er derfor han er på. Han har stor indsigt i skoven som biotop.
10. Står deltagerne for klatreaktiviteter for andre i løbet af kursusperioden ?
Ja, bl.a. folkeskoleklasser.
11. Modtager projektet støtte af nogen art ? (hvilken?)
IKKE STILLET
12. Hvilken lovgivning henhører projektet under ?
IKKE STILLET
13. Hvor mange deltagere betaler selv ?
IKKE STILLET
14. Har i erfaringer med tidligere hold ? (prøver, aktivering eller beskæftigelse)
IKKE STILLET

Spørgeskema, elev

1. Elevens navn : Niels Elmer
2. Hvad for en slags klatring undervises der i?
Træklatring.
3. Hvor mange elever er i på et hold ?
19 elever.
4. Hvor mange undervisnings timer/lektioner får I?
Ialt 4-8 timer med 9 på hvert hold.
5. Hvor mange instruktører har I?
Vi har én instruktør.

6. Kender du din instruktørs erfaringer/uddannelses grundlag?
Kun fra ham selv. Han arbejder med beskæring af træer , og så har han sammen med en kammerat været i USA og klatret et højt træ -86 meter-.
7. Sluttes du af med eksamen i klatring?(hvilken ?)
Der er ingen eksamen udarbejdet i øjeblikket, da der ikke er nogen, der har vlagt at fordybe sig i træklating.
8. Har du i forbindelse med din uddannelse allerede beskæftiget dig med at arrangere ture indeholdende klatring?
Nej, det har jeg ikke, men det er der nogle, der har. De har så gået en ekstra dag med vores instruktør.
9. Betaler du selv noget for at gå på uddannelsen ? (hvor meget?)
Nej, det gør jeg ikke.
10. Er du i en handlingsplan udarbejdet af AF. ? (hvor mange penge ?)
Uddannelsesorlov på dagpenge.
11. Regner du med beskæftigelse efter endt forløb ? (inden for hvad ?)
IKKE STILLET

Vurdering af de givne oplysninger:

a. Brochurens oplysninger.

Det har kun været muligt at få udleveret materiale for sæsonen 1994/95 på trods af, at uddannelses året allerede var påbegyndt på trods af, at det andet uddannelsesår var påbegyndt. De studerende havde altså også tilmeldt sig på grundlag af gammelt og på flere punkter stærkt utidssvarende materiale.

Der bliver bl.a. lagt op til fordybelse og et helt andet niveau end det reelle i klatring.

b. Kursuslederens oplysninger.

Kursuslederen lægger op til fordybelse og til, at uddanne folk indenfor træklating, så de kan forestå klatreaktiviteter på lederniveau.

Han postulerer endvidere, at målet er at uddanne friluftslivsvejledere, der med fordybelse i klatring kan tage sig af at undervise grupper i klatring.

Det er værd at hæfte sig ved sammenblandingen af begreber, som, uanset om man henholder sig til de definitioner, vi har anlagt i nærværende undersøgelse eller ej, viser, at der på denne uddannelse ikke er klarhed omkring indholdet i de forskellige udtryk.

For det første er det diskutabelt, om man med rimeligt udbytte kan undervise grupper i klatring. For det andet er det ligeledes diskutabelt, om man kan uddanne friluftslivsvejledere i noget som helst -og slet ikke klatring- på blot ét år. Særligt når man tager forholdet mellem antallet af instruktører og elever i betragtning. Se iøvrigt definitioner.

For det tredje er der en indbygget modsætning i på den ene side at påstå, at man vil uddanne ledere og i på den anden side og næsten i samme sætning sige, at man vil uddanne vejledere. Der er simpelt hen for langt mellem de 2 niveauer til, at kursuslederens udtalelser giver indtryk af en klar målsætning for studiet.

Det er desuden værd at bemærke, at han henviser til KAL[®]-normerne og til KAL[®]-beviset som en faglig standard, de tilstræber.

De efterlever imidlertid ikke normen, dels fordi de arbejder med en helt anden form for træklating, dels fordi de ikke lader kursisterne gå op till KAL[®]-prøven og dermed reelt finder ud af, om påstandene om, at man bringer folk på lederniveau eller måske oven i købet vejleder-niveau holder stik.

c. Kursisternes oplysninger.

Det er vort indtryk, at instruktøren på det seneste hold ikke har formået at skabe interesse omkring træklating, idet der ikke er nogle tilmeldte til fordybelsesmodulet dette år.

e. Samlet vurdering.

Det er vort indtryk, at der bliver lagt op til en egentlig uddannelse inden for klatring, både fra samtalen med uddannelseslederen og fra brochuren.

Det ser imidlertid ud til, at det lave undervisningsstimetal og formen af træklating i en kombination gør, at der ikke leves op til det ønskede niveau.

Derudover er der tale om vildledende oplysninger, når der bliver lagt op til, at målet er at uddanne kvalificerede friluftslivsvejledere.

Her finder vi, at man med kursets stordriftsform driver plat på begreberne omkring vejledning i natur- og friluftsliv, der både lægger op til helt andre gruppestørrelser og til et fagligt niveau, som man under ingen omstændigheder har chance for at nå op på i løbet af det år, kurset varer.

2. FREERSLEV HEGN

Uddannelsen er fordelt over 5 måneder, hvor det påstås, at man bliver uddannet til aktivitetsleder i klatring, kano, havkajak og dykning.

Ud over dette skal man også igennem; ridning, orienteringsaktiviteter, overlevelsesaktiviteter, pædagogik/psykologi, fysiologi/anatomi, ernæringslære, naturforståelse, jobsøgning, vejledningskursus, skab-dit-eget -job-kursus, konditionstræning, førstehjælps-kursus, edb-kursus, praktik, naturværksted, naturformidling, og naturpleje.

Man indgår i alle de opgaver, der er nødvendige for at få centret til at fungere.

Spørgeskema, uddannelsessted:

1. Navn på adspurgte: Henrik Helveg
2. Hvad for en slags klatring undervises der i ?
Træ- og væg-klatring
3. Hvad er målet for klatre undervisningen ?
At deltagerne lære at lede klatreaktivityer i træer og på væg
4. Hvilken kvalifikation får eleverne, når de er færdige ?
Man bliver kvalificeret til at lede klatreaktivityer i træer og på væg
5. Hvilken eksamination/prøve (om nogen ? dokumenterer denne kvalifikation ?)
Vi har selv udarbejdet eksamen
- 5.▫ Kunne jeg få tilsendt en kopi af eksaminationskravene ?
Ja
6. Hvor mange deltagere er der på et hold ?
Der er 12
7. Hvor mange instruktører er der til hvert hold ?
Der er 3 instruktører
8. Hvor mange undervisningstimer/lektioner er der i klatring ?
2 dage til klippeklatring , 3 dage introduktion, 2 dage grundkursus til væg og træ- klatring
9. Hvad har instruktøren af erfaringer/uddannelse,der kvalificerer til at undervise ?
Det er altid instruktører fra Dansk Bjergklub der afholder grundkursus,samt virker som censorer ved eksaminerne denne gang; Jan Mathorne og Peter Harremoës sidste gang var det bla. Ole Petersen
10. Står deltagerne for klatreaktivityer for andre i løbet af kursusperioden ?
De øver sig dagligt på skoler og institutioner
11. Modtager projektet støtte af nogen art ? (hvilken?)
Ja, fra EU´s social fond
12. Hvilken lovgivning henhører projektet under ?
Lov om aktivering
13. Hvor mange deltagere betaler selv ?
Ingen

Spørgeskema, elev

1. Elevens navn : Bjarne Borg, 29/11-95
2. Hvad for en slags klatring undervises der i?
Væg og træer
3. Hvor mange elever er i på et hold ?
Vi er 12 elever
4. Hvor mange undervisnings timer/lektioner får I?
Jeg kan ikke lige huske det nøjagtige tal, men ikke nok ihvertfald
5. Hvor mange instruktører har I?
Der var tre instruktører ialt hvoraf den ene stort set ikke er der, den anden har ikke nogen former for klatring overhovedet, den tredje er kajak nstruktør måske kombineret med lidt klatring. (men primært Henrik Helweg.
6. Kender du din instruktørs erfaringer/uddannelses grundlag?
Nej, men alle kan jo kalde sig instruktør. Papirer har jeg ikke set nogen af.
7. Sluttes du af med eksamen i klatring?(hvilken ?)
Da vi skulle slutte op til eksamen var hovedpersonen Henrik Helweg ikke til stede. Det betød, at der kom en eller anden bekendt med meget klatreerfaring,som skulle eksaminere os. Han hed vist Ole Pedersen. Eksamen var under al kritik bla. var der nogle der ikke formåede at komme op i et træ for at lave sikringer, så de fik lov at lave sikringerne ved jorden og bestod alligevel.
8. Har du i forbindelse med din uddannelse allerede beskæftiget dig med at arrangere ture indeholdende klatring?
Vi har under uddannelsen skoleklasser oppe, som vi selv står for
9. Betaler du selv noget for at gå på uddannelsen ? (hvor meget ?)
Nej
10. Er du i en handlingsplan udarbejdet af AF. ? (hvor mange penge ?)
Ja,

Vurdering af de givne oplysninger:

a. Brochurens oplysninger.

Vi har, trods gentagne telefoniske henvendelser, hvor vi fik lovning på, at materialet ville blive tilsendt, aldrig modtaget noget materiale om uddannelsen fra denne.

Vi har imidlertid ad omveje modtaget brochure og annoncemateriale om uddannelsen, som vi derfor har anvendt ved udarbejdelsen af undersøgelsen.

Af dette materiale fremgår det, at uddannelsen uddanner ledere indenfor en lang række friluftsområder, herunder bl.a. klatring.

Vi må med baggrund i bl.a. den tid, der er til rådighed og med baggrund i samtale med kursister konkludere, at brochurens påstande er direkte vildledende og helt uden sammenhæng med virkeligheden.

b. Kursuslederens oplysninger.

Kursuslederen, Henrik Helweg, oplyser bl.a., at kursisterne efter endt eksamen bliver kvalificerede til at lede klatreaktiviteter på væg og i træer.

Han oplyser desuden, at det altid er instruktører fra Dansk Bjergklub, der afholder grundkursus og fungerer som censorer.

Begge dele har vist sig at være forkert.

For det første viser oplysninger om eksamensformen fra den interviewede kursist, at den umuligt er egnet til at vurdere, om kursisterne er i stand til at lede klatreaktiviteter. F.eks. bestod én af kursister træklating uden overhovedet at have klatret op i et træ.

For det andet bekræftes det af Peter Harremoës, Dansk Bjergklub, at Ole Petersen, der både forestod undervisning og "ekstern" eksamination, ikke er eller har søgt om at blive instruktør i Dansk Bjergklub. (Reference).

Derudover oplyser kursuslederen, at der er tale om en egen eksamination. Det har imidlertid været umuligt for kursister at få udleveret pensum for denne på trods af løfter herom og daglige opfordringer fra kursisterne til kursuslederen herom.

Også overfor omverdenen må en sådan "eksamen" uden et synligt pensum siges at være helt uanvendelig.

Oplysninger fra den interviewede kursist bekræfter dette, idet han ved gentagne jobsituationer ikke har kunnet redegøre for, hvad det egentlig er, han er blevet ekamineret efter.

Dette har han klaget til kursusledelsen over, uden at dette dog har hjulpet.

c. Kursisternes oplysninger.

Den interviewede kursist, Bjarne Borg, er på mange områder utilfreds med uddannelsen og med kursusleder, Henrik Helweg. Efter endt uddannelse har han bl.a. stillet krav om at få udleveret et kursusbevis, der giver en præcis beskrivelse af, hvilke lederfærdigheder, han har opnået, uden at dette dog har ført til det ønskede resultat.

d. Eksterne oplysninger.

Bjarne Borg er ikke den eneste kursist, der har været utilfreds med det faglige fundament for uddannelsen.

En anden kursist, Viktor Jørgensen har stillet krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med orlov til uddannelsen og om erstatningsuddannelse. Erstatningskravet er på ca. kr. 130.000,-. Det forventes i øjeblikket at dette fører til et sagsanlæg.

e. Samlet vurdering.

Det kan konstateres, at uddannelsens mål om at uddanne ledere indenfor en række friluftsområder ikke holder stik, idet kursisterne ikke får de nødvendige kvalifikationer til at tage ansvaret for andre menneskers liv.

Derudover må det anses for uanstændigt at afholde eksamination, uden at kursisterne har haft mulighed for at sætte sig ind i pensum. Det må ligeledes anses for uacceptabelt, at afholde undervisning i noget, uden at have den nødvendige kvalifikation og efterfølgende dække sig ind med, at det er en instruktør fra Dansk Bjergklub (DB), der eksaminerer.

Dels har denne ikke haft noget pensum at eksaminere efter (se bilagte brev fra Peter Harremoës), dels er han trods kursuslederens påstand om det modsatte, ikke instruktør i DB.

Generelt må man sige, at forholdet mellem det i brochure- og annoncemateriale lovede og det i virkeligheden præsterede, nærmer sig det bedrageriske. Der lader ikke til at være nogen overensstemmelse, og både deltagende kursister, betalt af det offentlige og kursister, der selv har sørget for finansiering, må siges at have god grund til at føle, at de ikke har fået det, de var blevet lovet.

3. PROJEKT AKTIV :

En uddannelse over 10 måneder, der udover uddannelse til klatreaktivitetsleder også indeholder friluftstur i udlandet, idrætslederkursus, svømning med livredderprøve, udvidet førstehjælp, brandbekæmpelse, aktivitetsplanlægning og afvikling, Edb, samarbejdsmuligheder, personlighedsudvikling, formidlingsteknik, naturvejledningsteknik, voksenpædagogisk grundkursus, naturkendskab og miljøhensyn, sejlads, natur- og friluftaktiviteter for forskellige målgrupper, specialeskrivning og praktik.

Spørgeskema, uddannelsessted:

1. Navn på adspurgte: Ronnie Udesen Hansen
2. Hvad for en slags klatring undervises der i ?
Træ ,væg og klippeklatring
3. Hvad er målet for klatre undervisningen ?
Målet hos os når de er færdige er at de kan gå ud og fungerer som Klatre Aktivets Ledere®
4. Hvilken kvalifikation får eleverne, når de er færdige ?
IKKE STILLET
5. Hvilken eksamination/prøve (om nogen ? dokumenterer denne kvalifikation ?)
Eleverne går op til KAL®-prøven
6. Hvor mange deltagere er der på et hold ?
Der er 13 elever
7. Hvor mange instruktører er der til hvert hold ?
Der er 2 instrutører
8. Hvor mange undervisningstimer/lektioner er der i klatring ?
Der er 8 dage afsat til træ og væg klatring
9. Hvad har instruktøren af erfaringer/uddannelse, (eksamination) der kvalificerer til at undervise ?
Instruktøren har KAL®-prøven og mange års erfaring . Der er 2 instruktører. Den ene er Jens skovgaard. Den anden er Anders. Jeg kan ikke huske efternavnet
10. Står deltagerne for klatreaktiviteter for andre i løbet af kursusperioden ?
Ja det gør de,men først når de har taget KAL®-prøven
11. Modtager projektet støtte af nogen art ? (hvilken?)
Ja vi modtager støtte fra Vejle Amt.
12. Hvilken lovgivning henhører projektet under ?
Loven for daghøjskoler
13. Hvor mange deltagere betaler selv ?
IKKE STILLET
14. Har i erfaringer med tidligere hold ? (prøver, aktivering eller beskæftigelse)
Ud af de 7/8 stk., der har valgt at gå op, har alle bestået (kun på væg)

Spørgeskema, elev

1. Elevens navn : Lise Nybo
2. Hvad for en slags klatring undervises der i?
Træ- og væg-klatring
3. Hvor mange elever er i på et hold ?
Vi er 11 elever.
4. Hvor mange undervisnings timer/lektioner får I?
Ca. 2-3 uger.
5. Hvor mange instruktører har I?
Én instruktør. Det startede med Jens Skovgaard, men pga. sygdom er han blevet afløst af Anders Brogård Sørensen.
6. Kender du din instruktørs erfaringer/uddannelses grundlag?
Nej, ikke rigtigt.
7. Sluttes du af med eksamen i klatring?(hvilken ?)
Ja, men så vidt jeg ved, kun på væg.
8. Har du i forbindelse med din uddannelse allerede beskæftiget dig med at arrangere ture indeholdende klatring?
Nej.
- 8.a. Har du tænkt dig at beskæftige dig med at lave klatreture for andre, når du er færdig?
Det håber jeg, men det kommer an på, om jeg består KAL®-prøven.
- 8.b. Men så bliver det kun på væg?
Det ved jeg ikke. Det kan også blive i træer.
9. Betaler du selv noget for at gå på uddannelsen ? (hvor meget?)
Nej.
10. Er du i en handlingsplan udarbejdet af AF. ? (hvor mange penge ?)
Nej, jeg er på uddannelsesorlov på dagpenge.
11. Regner du med beskæftigelse efter endt forløb ? (inden for hvad ?)
IKKE STILLET

Vurdering af de givne oplysninger:

a. Brochurens oplysninger.

Det fremgår, at efter 56 timers undervisning af ca. 11 elever, er kursisterne kvalificerede til på vejlederniveau at afholde kurser i klatring og rapelling. Det må siges at være en meget flot udmelding, som det i praksis er umuligt at leve op til, når man tager det begrænsede timetal og ikke mindst det forhold, at der til de 11 elever kun er 1 instruktør, i betragtning. På egentlige klatrekurser andre steder tager det længere tid blot at sikre, at kursisterne har været igennem de nødvendige sikkerhedsmæssige aspekter. Samtidig er forholdet mellem instruktører og elever på disse kurser 1:3, hvor det på denne uddannelse er 1:11.

Ud over den egentlige undervisningstid kræver det, at man har en særdeles omfattende egen erfaring bag sig, før man kan siges at være kvalificeret til at tage ansvaret for andre i forbindelse med klatring.

De 2 "instruktørerne" påstås i brochuren at give undervisning på vejlederniveau, hvilket må siges at være direkte vildledende (se bilag om niveauer i friluftslivet).

Alene ud fra de i brochuren givne oplysninger kan det derfor konkluderes, at uddannelsen ikke kan leve op til sine løfter.

Det fremgår ydermere af brochuren at der er mulighed for klatre-aktivtleder-kursus med mulighed for prøveafleggelse. Hvis dette er tilfældet er det sandsynligvis i strid med "loven om folkeoplysning af 1990 13/6 nr. 410 §5 stk 4", hvoraf det fremgår, at uddannelser, der modtager støtte efter denne lov, ikke må yde kompetencegivende undervisning.

b. Kursuslederens oplysninger.

Det oplyses fra kursuslederens side, at instruktørerne har KAL[®]-beviset, hvilket, selv hvis det var rigtigt, kun ville være tilstrækkelig baggrund til at lede klatreaktiviteter på introduktionsniveau, baseret på topreb!

Der var imidlertid ingen af "instruktørerne", der på interviewtidspunktet havde KAL[®]-beviset i træklatring. Den ene har siden erhvervet dette, mens den anden, Jens Skovgård fortsat ikke har dette bevis!

c. Kursisternes oplysninger.

Det er værd at hæfte sig ved, at kursisten oplyser, at de kun går op til prøve i vægklatring, mens brochuren lover, at de bliver kvalificerede til også at lede klatreaktiviteter i træer.

Den interviewede kursist kunne oven i købet godt tænke sig at tage folk med og lave klatreaktiviteter i træer!

e. Samlet vurdering.

Det må sammenfattende siges, at uddannelsens løfter mht. kursisternes muligheder for at arrangere klatreaktiviteter efter uddannelsen er direkte vildledende.

Ikke blot er der ikke på uddannelsen afsat nær tilstrækkelig undervisningstid til opfylde dette løfte, men der bliver heller ikke mulighed for at aflægge prøve i hverken træ- eller klippeklatring.

Endelig er instruktørernes eget faglige niveau diskutabelt, og det er i hvert fald tankevækkende, at den ene af instruktørerne end ikke selv har KAL[®]-beviset i træklatring.

På den måde er han samtidig selv et dårligt forbillede for kursisterne, der jo kan se, at deres instruktør ikke selv tager prøveafleggelsen alvorligt, inden han "underviser".

4. FRILUFTSLEDER-UDDANNELSEN, Randers :

En uddannelse på ti måneder hvor der udover klatring/rapelling også undervises i og lægges op til lederniveau i svømning, orinteringsløb, ski, kano, kajak, ridning, mountain-bike, dykning, massage, afspænding, voksenpædagogik, psykologi, børn og natur, mediekendskab, AV-kursus, Edb-kursus, naturvejledningsteknik, naturkendskab, miljøhensyn, svampekursus, spiselige planter, dyr og vækster, trætema, knivfremstilling, spejderfærdigheder, udvidet førstehjælp, madlavning i felten, oplevelsestur, UNO-tur, vintertur på ski, arrangement af forsk. friluftsture o.s.v.

Spørgeskema, uddannelsessted

1. Navn på adspurgte: Dirch Lind tirsdag d. 3/10-95
2. Hvad for en slags klatring undervises der i ?
væg og træ
3. Hvad er målet for klatre undervisningen ?
At man er i stand til at have grupper afsted til klatre-aktiviteter
4. Hvilken kvalifikation får eleverne, når de er færdige ?
De får mulighed for at gå op til KAL®-prøven når de er færdige på både væg og træ
5. Hvilken eksamination/prøve (om nogen ? dokumenterer denne kvalifikation ?)
KAL®-prøven (Klatre Aktivts Leder ®)
6. Hvor mange deltagere er der på et hold ?
Der er ca. 20 deltagerer
7. Hvor mange instruktører er der til hvert hold ?
Ca. 2
8. Hvor mange undervisningstimer/lektioner er der i klatring ?
Der er ca. 30 timer til hver gren væg/træ
9. Hvad har instruktøren af erfaringer/uddannelse, (eksamination) der kvalificerer til at undervise ?
IKKE STILLET
- 9a Hvem er instruktør på væg ?
IKKE STILLET
10. Står deltagerne for klatreaktiviteter for andre i løbet af kursusperioden ?
Ikke før de har bestået prøven...i hvert fald kun for sig selv altså internt, de får ikke lov at lave noget ud af huset
11. Modtager projektet støtte af nogen art ? (hvilken?)
Kursisterne har selv penge med afhængig af hvilken status de har, når de kommer, om man er på bistand, er ledig eller på orlov
12. Hvilken lovgivning henhører projektet under ?
Loven om daghøjskoler
13. Hvor mange deltagere betaler selv ?
IKKE STILLET
14. Har i erfaringer med tidligere hold ? (prøver, aktivering eller beskæftigelse)
Nej

Spørgeskema, elev

1. Elevens navn : Toni Sørensen
2. Hvad for en slags klatring undervises der i?
Der undervises i træklating og vægklating.
3. Hvor mange elever er i på et hold ?
Vi er 18 elever.
4. Hvor mange undervisnings timer/lektioner får I?
Det kan jeg ikke sige. Det er delt ud over uddannelsen.
5. Hvor mange instruktører har I?
Én instruktør, Jens Skovgaard, der senest er blevet afløst af Anders Brogård Sørensen.
6. Kender du din instruktørs erfaringer/uddannelses grundlag?
Ikke Jens Skovgård, men Anders er vist underviser i en klatreklub.
7. Sluttede du af med eksamen i klatring?(hvilken ?)
Ja, der er KAL®-prøver i træer v. bl.a. Christian Almer og på væg v. bl.a. Jens Munk.
8. Har du i forbindelse med din uddannelse allerede beskæftiget dig med at arrangere ture indeholdende klatring?
Jeg har lavet en tur med toprebsklating i forbindelse med min uddannelse.
9. Betaler du selv noget for at gå på uddannelsen ? (hvor meget?)
Nej. Jeg er på uddannelsesorlov med dagpenge.
10. Er du i en handlingsplan udarbejdet af AF. ? (hvor mange penge ?)
IKKE STILLET
11. Regner du med beskæftigelse efter endt forløb ? (inden for hvad ?)
IKKE STILLET

Vurdering af de givne oplysninger:

a. Brochurens oplysninger.

Det bliver oplyst, at der er mulighed for at gå op til KAL[®]-prøve i klatring.

Hvis dette er tilfældet er det sandsynligvis i strid med "loven om folkeoplysning af 1990 13/6 nr. 410 §5 stk 4", hvoraf det fremgår, at uddannelser, der modtager støtte efter denne lov, ikke må yde kompetencegivende undervisning.

Desuden remser brochuren en række jobmuligheder op, hvor kursisterne efterfølgende kan forvente ansættelse.

Dette må siges at være stærkt vildledende set både i lyset af det reelle marked for sådanne jobs og ikke mindst i lyset af den reelle kompetence, som uddannelsen (ikke) giver kursisterne.

b. Kursuslederens oplysninger.

Kursuslederen oplyser, at eleverne ikke står for klatreaktiviteter, mens eleven oplyser, at han har lavet en tur med toprebsklatring i forbindelse med uddannelsen.

c. Kursisternes oplysninger.

d. Eksterne oplysninger.

Hverken Jens Skovgård eller Anders Brogård Sørensen havde selv KAL[®]-beviset, da undervisningen i væg- og træklating blev givet.

Dette på trods af, at de lægger op til, at eleverne skal op til denne prøve og dermed også til, at de inddirekte ikke skulle afvikle klatreaktiviteter for andre, før denne var bestået.

Det kan desuden oplyses, at kun 3 af kursisterne bestod KAL[®]-prøven i træklating, hvilket er med til at understrege, at uddannelsen lover mere, end den kan holde.

2 af kursisterne fra denne uddannelse har selv siden startet en anden lignende uddannelse, "Natur og friluftslinjen" over 8 måneder på Virring Produktionsskole, hvor en stor af vægten iflg. samtale med Gert Andersen fra "uddannelsen" den 2. maj 1996, ville dreje sig om klatring og rapelling fra tårn og på væg.

e. Samlet vurdering.

Det må efter vor opfattelse konkluderes, at de 2 instruktører fremstår som dårlige forbilleder for eleverne.

Desuden ville selv en bestået KAL[®]-prøve ikke have kvalificeret dem til at forestå egentlig undervisning i klatring og sikringsteknik.

Det siger en del om uddannelsen, at nogle af kursisterne allerede føler sig klar til at stå for en ny 8 måneders "uddannelse", hvor en stor del af vægten ligger på klatring og rapelling på væg.

Hvor er fordybelsen og de alsidige klatreerfaringer, der kan inspirere evt. kursister til at interessere sig for klatring?

Hvor er naturen, som der reklameres for på forsiden af brochuren, når klatringen og rapelling foregår på kunstige klatrevæg og et tårn?

Skridtet fra at blive undervist og til at "undervise" andre er åbenbart ikke langt for deltagere på dette kursus.

For os afslører det, at kursisterne ikke har mødt lærere/ledere/instruktører med en tilstrækkeligt erfaring til, at kursisterne kunne se, hvor langt, de selv havde igen.

5. Susålandets Daghøjskole og kursuscenter , Skælskør.

Undervisningen her er bygget op over fire moduler á 5 uger, ialt 20 uger.

Udover klatring er der mulighed for; surfing, førstehjælpskursus, boldspil, beachvolley og andre former for spil samt fysisk træning, foredrag om idrætslige emner, film og ekskursioner.

Spørgeskema, uddannelsessted:

1. Navn på adspurgte: Sten Dalum tirsdag 3/10-95
2. Hvad for en slags klatring undervises der i ?
Det er klatring på klatre-væg.
3. Hvad er målet for klatre undervisningen ?
Der bliver undervist efter dansk sports klatre forbunds normer og krav til den instruktør der skal have den aktivitet.
4. Hvilken kvalifikation får eleverne, når de er færdige ?
En grundig introduktion til væg klatring.
5. Hvilken eksamination/prøve (om nogen ? dokumenterer denne kvalifikation ?)
Prøven efter dansk sports klatre forbunds regler og normer .
6. Hvor mange deltagere er der på et hold ?
Max 6.
7. Hvor mange instruktører er der til hvert hold ?
Der er én instruktør (Sten Dalum).
8. Hvor mange undervisningstimer/lektioner er der i klatring ?
De 2 første moduler vare ca 8 timer, 4 timer til toprebsklatring og 4 timer til førstemandsklatring.
9. Hvad har instruktøren af erfaringer/uddannelse (eksamination), der kvalificerer til at undervise ?
Jeg har KAL®-beviset.
Jeg har også et certifikat , der kvalificerer til at have mindre grupper med til kullen.
Certifikatet er erhvervet hos US-CENTRET
10. Står deltagerne for klatreaktiviteter for andre i løbet af kursusperioden ?
Nej .
11. Modtager projektet støtte af nogen art ? (hvilken?)
Nej
12. Hvilken lovgivning henhører uddannelsen under ?
Loven om daghøjskoler
13. Hvor mange deltagere betaler selv ?
IKKE STILLET
14. Har i erfaringer med tidligere hold ? (prøver, aktivering eller beskæftigelse)
IKKE STILLET

Spørgeskema, elev:

Disse spørgsmål er ikke stillet, da der tvivl om kursistens status.

1. Elevens navn :
2. Hvad for en slags klatring undervises der i?
3. Hvor mange elever er i på et hold ?
4. Hvor mange undervisnings timer/lektioner får I?
5. Hvor mange instruktører har I?
6. Kender du din instruktørs erfaringer/uddannelses grundlag?
7. Sluttes du af med eksamen i klatring?(hvilken ?)
8. Har du i forbindelse med din uddannelse allerede beskæftiget dig med at arrangere ture indeholdende klatring?
9. Betaler du selv noget for at gå på uddannelsen ? (hvor meget?)
10. Er du i en handlingsplan udarbejdet af AF. ? (hvor mange penge ?)
11. Regner du med beskæftigelse efter endt forløb ? (inden for hvad ?)

Vurdering af de givne oplysninger:

a. Brochurens oplysninger.

Brochuren giver en rimelig oversigt over kursus forløbet og fordelingen af timer på de forskellige områder.

Det er samtidig interessant, at brochuren så klart påstår, at "Kurset giver kompetence til at lede klatreaktiviteter på begynderniveau". Dels fordi det selvfølgelig er umuligt at love, at dette er tilfældet, dels fordi oplysningerne om eksamination mm. i forhold til Dansk Sportsklatreforbund er direkte forkerte (se referencer).

b. Kursuslederens oplysninger.

Der er væsentlige uoverensstemmelser mellem kursuslederens oplysninger og eksternt indhentede oplysninger fra Dansk Bjergklub mht. eksamination, idet han påstår, at han underviser efter normer, som ifølge Peter Harremoés og Ole Brudsø ikke var udarbejdede på tidspunktet for undervisningen.

Kursuslederen oplyser, at hans baggrund er et KAL[®]-bevis og desuden et certifikat fra US-Centret, der kvalificerer ham til at lede mindre grupper på Kullen.

c. Kursisternes oplysninger.

Vi har valgt ikke at benytte oplysninger fra kursisten.

Denne blev anvist af kursuslederen og det var vort indtryk, at denne arbejdede for Sten Dalum, hvorfor en tilstrækkelig uafhængighed i besvarelserne ikke kunne forventes.

d. Eksterne oplysninger.

Det fremgår af samtaler med Ole Brudsø og Peter Harremoés fra Dansk Bjergklub, at normerne ikke var udarbejdede på tidspunktet for klatreundervisningens start i august, som det fremgår af interviewet med Steen Dalum, hvori han oplyser, at de følger normerne.

Mht. kursuslederens oplysninger om egen baggrund lader der til at være flere uoverensstemmelser, idet han f.eks. ikke har bestået KAL[®]-prøven, og US-Centret oplyser, at det 3. eksamensmodul af deres klippe-uddannelse ikke findes.

Begge dele er iøvrigt certifikater, der maksimalt kvalificerer til at stå for klatreaktiviteter og ikke for egentlig klatreundervisning, som det han lægger op til at gøre

e. Samlet vurdering.

Det er interessant, at Sten Dalum postulerer, at han underviser efter normer, som ikke var udarbejdede på tidspunktet for undervisningens afvikling.

Det gør, at hverken underviseren eller kursisterne kender grundlaget for undervisningen og dermed for det, som de senere skal eksamineres i.

Det gør også, at kursuslederen ikke selv kender normerne, ligesom han af gode grunde end ikke selv har været oppe til prøven, hvilket må siges at være tankevækkende.

Han legitimerer altså både sin egen baggrund og niveauet for uddannelsen med nogle normer og eksaminer, som enten ikke findes eller som han ikke har været oppe til, selv om han påstår noget andet!

Han har altså ikke selv dokumenteret at han kan leve op til KAL[®]-normerne, som han påstår.

Selv, hvis han havde været oppe og havde bestået, ville dette alene betyde, at han kunne lave klatreaktiviteter for andre. Ikke nødvendigvis, at han kunne forestå egentlig undervisning.

Desuden forklarer kursuslederen, at kursisterne skal op til Dansk SportsklatreForbunds regler og normer.

Denne eksamen er imidlertid, ifølge Ole Brudsø fra Dansk Bjergklub, end ikke i gang på tidspunktet for uddannelsesafslutningen i december 1995.

Den starter ifølge ham tidligst i januar 1996.

Det er vort indtryk, at Sten Dalum ved, hvad der kræves for at undervise i klatring men, at han ikke formår at leve op til det.

Endelig er det efter vor opfattelse endnu en gang i strid med loven og folkeoplysning, at tilbyde elever på daghøjskoler kompetencegivende undervisning, som tilfældet er her!

6. HE-center

En guide-uddannelse, der løber over 6 måneder, hvoraf de 3 måneder er et praktik ophold. Af undervisningsemner kommer kursisterne bla. igennem; præsentations-og mikrofonteknik, sprog og fremmede kulturer, pc-programmer, dykning, vandski, klatring, førstehjælp, grundlæggende markedsføring, windsurfing, fitness og golf.

Spørgeskema, uddannelsessted

1. Navn på adspurgte: Birger Wulffeld Torsdag den 28/9-95
2. Hvad for en slags klatring undervises der i ?
Der undervises i klippeklatring
3. Hvad er målet for klatre undervisningen ?
Målet er en del af det overordnede mål, at give dem en smagsprøve på samtlige de aktiviteter der findes som turisterne kan komme på i regionen
4. Hvilken kvalifikation får eleverne, når de er færdige
ingen
5. Hvilken eksamination/prøve (om nogen ? dokumenterer denne kvalifikation ?
IKKE STILLET
6. Hvor mange deltagere er der på et hold ?
Der er 12-14 deltagere
7. Hvor mange instruktører er der til hvert hold ?
Der er 1 instruktør til hvert hold
8. Den uddannelse de kan få hvor får de den ?
Den får de på mølle/hasle ved kullen
9. Hvad har instruktøren af erfaringer/uddannelse, (eksamination) der kvalificerer til at undervise ?
IKKE STILLET
10. Modtager uddannelsen støtte af nogen art ?
nej
11. Hvilken lovgivning henhører uddannelsen under ?
loven om erhvervsskoler
12. Hvor mange deltagere betaler selv ? (hvor meget ? tillægs spørgsmål)
20-25% betaler selv

Spørgeskema, elev:

1. Elevens navn : Karin Pedersen
2. Hvad for en slags klatring undervises der i?
Der er blevet givet en introduktion på klippe
3. Hvor mange elever er i på et hold ?
Vi er 8 elever
4. Hvor mange undervisnings timer/lektioner får I?
Introduktionen er en et-dags tur
5. Hvor mange instruktører har I?
Der var 2 instruktører
6. Kender du din instruktørs erfaringer/uddannelses grundlag?
Nej , men de var danske
7. Sluttes du af med eksamen i klatring?(hvilken ?)
Nej
8. Har du i forbindelse med din uddannelse allerede beskæftiget dig med at arrangere ture indeholdende klatring?
Nej
9. Betaler du selv noget for at gå på uddannelsen ? (hvor meget ?)
Nej
10. Er du i en handlingsplan udarbejdet af AF. ? (hvor mange penge ?)
Ja, det første kursus 28.000,- det andet 62.000,- kr. ialt 90.000,-
11. Regner du med beskæftigelse efter endt forløb ? (inden for hvad ?)
IKKE STILLET

Vurdering af de givne oplysninger:

a. Brochurens oplysninger.

Der bliver i brochuren "lokal-guide" nævnt at der vil blive undervist i både teori og praksis inden for bla. klatring. Vi finder ikke, at man kan kalde en halv dag med klatring på kullen på introduktionsniveau for undervisning.

b. Kursuslederens oplysninger.

Kursus lederen Birger Wulffeld gjorde mig under interviewet opmærksom på, at hvis kursisterne ville have mere klatring, var der mulighed for at tage et 5-ugers modul hos deres samarbejds partnere i Mölle/Häsle i Sverige.

En samtale med den omtalte klatreskole i Mölle/Häsle viste imidlertid klart, at de ikke kendte til et sådant kursus!

Vi fik også oplyst at uddannelsen ikke modtager nogen støtte (se eksterne oplysninger), hvilket også lader til at være i strid med sandheden, da der tilsyneladende har været tale om anseeligt støttebeløb fra bl.a. EU.

d. Eksterne oplysninger.

Der bliver i Berlinske tidende fra 13/2-95 dels gjort opmærksom på at uddannelsen bliver støttet af erhvervsministeriets turismeafd. med 1,5 mill.Kr

Der står i samme artikel at et af målene for guide-uddannelsen er, at guiderne skal give turisterne naturoplevelser ud over det sædvanlige som f.eks. en klatretur på Kullen.

e. Samlet vurdering.

Vores opfattelse af klatre-delen af HE-ERHVERVS CENTERS "uddannelse" er helt klar.

Klatring er medtaget for at trække flere kursister til

Der var under vort interview med Birger Wulffeld ingen tilfredsstillende svar ang. klatre-delen af uddannelsen

Vi mener ikke at Helsingør Erhvervs-center overhovedet burde nævne klatring i deres brochure, eftersom at der i uddannelsen ikke indgår noget seriøs klatring.

7. US-Centret

US-Centret har nogle et udvalg af "grønne" kurser, der ifølge deres egne informationsmaterialer især skal kvalificere ungdoms- og efterskolelærere mm. til instruktører i forskellige friluftsgrene. Man kan tilmelde sig "instruktørekurser" i bla. , klatring, kano, kajak, havkajak og off road cykling.

Det er tale om instruktør-uddannelser med medfølgende certifikat.

Her fokuseres på "uddannelsen" som klatreinstruktør (klippeklatring).

Spørgeskema, uddannelsessted

1. Navn på adspurgte: Lis Johansen
2. Hvad for en slags klatring undervises der i ?
Der undervises i både klippe og træ klatring
3. Hvad er målet for klatre undervisningen ?
Der er to mål idet der er to moduler
Første moduls mål: personlige færdigheder
Andet moduls mål: pædagogiske/sikkerhedsmæssige aspekter
4. Hvilken kvalifikation får eleverne, når de er færdige ?
De kan gå ud og virke på instruktør niveau efter andet modul
5. Hvilken eksamination/prøve (om nogen ? dokumenterer denne kvalifikation ?)
Der gæes ikke op til prøve
6. Hvor mange deltagere er der på et hold ?
Der er typisk ca 6 deltagere
7. Hvor mange instruktører er der til hvert hold ?
Der er en instruktør til hvert hold
8. Hvor mange undervisningstimer/lektioner er der i klatring ?
Der er ca. 20-24 timer i et modul
9. Hvad har instruktøren af erfaringer/uddannelse,(eksamination) der kvalificerer til at undervise ?
Instruktøren er engelsk og har det der hedder single pitch instruktør
(jeg har fået instruktørens uddannelsesbaggrund oplyst på Vesbæk-centret)
10. Modtager uddannelsen støtte af nogen art ? (hvilken?)
Uddannelsen modtager støtte fra undervisningsministeret
11. Hvilken lovgivning henhører uddannelsen under ?
Uddannelsen henhører under loven om daghøjskoler/ungdomsskoler
12. Hvor mange deltagere betaler selv ?
Det er meget få. Ikke engang én ud af 6. Det bliver betalt af deres ungdomsskoler

Spørgeskema, elev

1. Elevens navn : Stig Joensen
2. Hvad for en slags klatring undervises der i?
klippeklatring
3. Hvor mange elever er i på et hold ?
4
4. Hvor mange undervisnings timer/lektioner får i ?
ca 16 timer på modul 1
ca 12 timer på modul 2
5. Hvor mange instruktører har i?
1
6. Kender du din instruktørs erfaringer/uddannelses grundlag?
ja kvalificerede til toprebs klatring ikke til at føre
7. Sluttes du af med eksamen i klatring?(hvilken ?)
Nej.
8. Har du i forbindelse med din uddannelse allerede beskæftiget dig med at arrangere ture indeholdende klatring?
Ja, i selskab med mere erfaren klatrer.
9. Betaler du selv noget for at gå på uddannelsen ? (hvor meget?)
Nej , kursus midler fra ungdomsskolen.

Vurdering af de givne oplysninger:

a. Brochurens oplysninger.

Det fremgår af brochuren, at man efter 2. modul vil være i stand til at føre ruter på egen hånd, ligesom det fremgår, at man kan fungere som klippeklatreinstruktør efter denne tid!

Dette må ud fra enhver vurdering siges at være utilstrækkeligt og uforsvarligt.

b. Kursuslederens oplysninger.

Det fremgår tydeligt af interviewet med kursuslederen, at man efter ca. 48 timers undervisning kan gå ud og og virke på instruktør-niveau i klippeklatring!

Dette må ud fra enhver vurdering siges at være utilstrækkeligt og uforsvarligt.

Derudover oplyser kursisten, at der kun gives ca. 28 timers undervisning på de 2 weekender.

Dette må i lyset af, at det kun drejer sig om 2 weekender, siges at være langt mere sandsynligt.

Det oplyses desuden, at uddannelsen modtager støtte efter loven om daghøjskoler.

c. Kursisternes oplysninger.

Det fremgår af kursistens oplysninger, at han er klar over, at instruktørens egenkvalifikationer alene rækker til toprebsklatring -ikke til at føre og derfor heller ikke til at instruere andre i klippeklatring.

Instruktøren, der altså selv kan tilrettelægge klatreaktiviteter og ikke selv er kvalificeret til at føre, skal undervise andre på en måde, så de efterfølgende kan fungere som instruktører!!

Det er værd at bemærke, at kursisternes oplysninger om antallet af undervisningstimer varierer med knapt 100% i forhold til oplysningerne fra uddannelsesstedet.

d. Eksterne oplysninger.

"Instruktøren" fra uddannelsen påstås at have uddannelsen "Single Pitch Supervisor".

Ifølge oplysninger fra det nationale britiske klatreforbund, BMC, er ovennævnte "uddannelse" udenfor det egentlige nationale uddannelsessystem af klatreuddannelser, og den kvalificerer i bedste fald maksimalt til at forestå klatreaktiviteter i forbindelse med toprebsklatring og abseil - ikke til egentlig undervisning eller instruktion.

e. Samlet vurdering.

Der bliver på US-Centrets kurser "uddannet" "instruktører" af en person, der alene er kvalificeret til at lave introducerende klatrekurser på topreb.

Dette må på alle måder kaldes uforsvarligt.

Man kan iøvrigt se resultatet på én af de andre "uddannelser", der er med i denne undersøgelse, nemlig Susålandets Daghøjskole, hvor Sten Dalum refererer direkte til uddannelsen på US-Centret som sin baggrund for at undervise andre, på trods af, at han altså kun har modtaget 28 timers undervisning af en person, der selv alene har dokumenteret at være i stand til at forestå klatreaktiviteter med topreb!

Nu mener han sig altså i stand til selv at uddanne andre til at kunne forestå klatreaktiviteter!

Den slags må i udtalt grad kaldes for udvanding og mangel på respekt for den erfarings- og kulturbaggrund, der nødvendigvis skal til for at give en kvalificeret og engageret undervisning i klatring.

Det er desuden sandsynligvis i strid med loven så klart at gå ud og tilbyde "kompetencegivende" undervisning, som tilfældet er, når man tilbyder en instruktøruddannelse.

Uddannelsen modtager nemlig støtte efter loven om daghøjskoler, og tilskuddet sker derfor også efter lov om folkeoplysning (se tidligere), hvor der ikke må gives tilskud til kompetencegivende undervisning.

8. SPORTS TRAINEE, Bornholm:

En uddannelse over ti måneder, der, udover rapelling/klatring, også indeholder uddannelse i praktisk idræt og idrætsteori, krop og sundhed, ernæringslære, idrætsskader, massage, førstehjælp, præsentationsteknik, igangsætterrollen, personlig udvikling, friluftsliv, kano/kajaksejls, oplevelsesture, UNO-arrangementer, familie- og virksomhedsorienterede lege/aktiviteter og naturoplevelser, projektledelse- og styring, psykologi og kommunikation, Edb/tekstbehandling, idrættens organisation og økonomi, kreativ reklame og strategi, personlig salg, teamspirit m.m.

(Fra de ti måneder skal der fratrækkes to måneder til praktikophold og to uger til udlandsrejser.)

Spørgeskema, uddannelsessted:

1. Navn på adspurgte: Flemming Darre torsdag 28/9-95
2. Hvad for en slags klatring undervises der i ?
Der undervises i både klippe og træklating
3. Hvad er målet for klatre undervisningen ?
En introduktion til klatring
4. Hvilken kvalifikation får eleverne, når de er færdige
De får ingen kvalifikation det er ren tur i tivoli..
5. Hvilken eksamination/prøve (om nogen ? dokumenterer denne kvalifikation ?)
Der gæes ikke op til prøve
6. Hvor mange deltagere er der på et hold ?
Der er 17 deltagere
7. Hvor mange instruktører er der til hvert hold ?
Der er 2 instruktører til hvert hold
8. Hvor mange undervisningstimer/lektioner er der i klatring ?
3-4 dage
9. Hvad har instruktøren af erfaringer/uddannelse, (eksamination) der kvalificerer til at undervise ?
Han had Jacob Barfod, og har ingen kvalifikationer
10. Modtager uddannelsen støtte af nogen art ? (hvilken ?)
Nej
11. Hvilken lovgivning henhører uddannelsen under ?
Uddannelsen henhører under loven om åbne uddannelser
12. Hvor mange deltagere betaler selv ?
Der er differencieret betaling ???? Alle betaler et eller andet selv

Spørgeskema, elev

1. Elevens navn : Niels Christiansen, 12.12.1995.
2. Hvad for en slags klatring undervises der i?
Klippe- og træ-klating.
3. Hvor mange elever er i på et hold ?
Vi er 10
4. Hvor mange undervisnings timer/lektioner får I?
Ca. én uge sammenlagt.
5. Hvor mange instruktører har I?
2 instruktører til klippeklatring og én til træklating.
6. Kender du din instruktørs erfaringer/uddannelses grundlag?
Nej.
7. Sluttede du af med eksamen i klatring?(hvilken ?)
Nej.
8. Har du i forbindelse med din uddannelse allerede beskæftiget dig med at arrangere ture indeholdende klatring?
Ja, for et hold i Tåstrup. Men det var mest rapelling og træklating.
9. Betaler du selv noget for at gå på uddannelsen ? (hvor meget ?)
Nej.
10. Er du i en handlingsplan udarbejdet af AF. ? (hvor mange penge ?)
Ja, AF betaler kr. 48.000,-.
- 10.a. Har du været tilfreds med uddannelsen?
Nej, det har jeg ikke. De har siden før sommer ferien ikke rigtigt haft tid til os her på Bornholm, og jeg synes ikke, at vi har nået det, de har lovet.
11. Regner du med beskæftigelse efter endt forløb ? (inden for hvad ?)
IKKE STILLET

Vurdering af de givne oplysninger:

a. Brochurens oplysninger.

Kursusleder, Flemming Darre, var ikke i besiddelse af materiale om uddannelsen!

Der findes simpelt hen ikke noget.

Det eneste, der har kunnet fremskaffes er en avisannonce, der bl.a. lover "friluftsliv incl. rapelling/klatring...". Det fremgår desuden, at kursisterne efter endt uddannelse skal kunne servicere feriecentre og kursusvirksomheder i bl.a. dette område, hvilket kun kan tolkes på den måde, at der lægges op til, at kursisterne får egentlige kvalifikationer mht. til at lede andre under klatring ved at deltage på uddannelsen.

b. Kursuslederens oplysninger.

Det fremgår af kursuslederens oplysninger, at klatredelen er "en ren tur i Tivoli".

c. Kursisternes oplysninger.

Kursisten er ikke tilfreds med uddannelsen!

Han føler sig svigtet.

d. Eksterne oplysninger.

På informationsmødet for uddannelsen blev det i starten af 1995 oplyst mundligt til en fremmødt, der udbad sig materiale om uddannelsen, at den slags behøvede man ikke, da man på bedste jyske vis måtte stole på hinanden. Det blev altså klart tilkendegivet, at der ikke fandtes skriftligt materiale, og man kan undre sig over, hvordan f.eks. AF i Rønne kan bevilge penge til deltagelse for 3-4 kursister uden at set papirer, der beskrev af indholdet af uddannelsen.

e. Samlet vurdering.

Der er en entydig forskel på udmeldingerne ved både informationsmøde og annoncemateriale og virkelighed samt Flemming Darre's efterfølgende udtalelser.

På det punkt ligner det bondefangeri, at man dels ikke har udarbejdet materiale om uddannelsen, dels i annoncemateriale og ved informationsmøde giver det klare indtryk, at der efter uddannelsen er ansættelsesmuligheder indenfor områderne.

Det er vort indtryk, at kursisterne er blevet ladet i stikken kort tid efter, at betalingerne er faldet på plads, og det er ikke kun af Flemming Darre men for så vidt også af AF-Rønne, der ikke har været gode nok til at følge op på et projekt, som de i høj grad har været med til at financiere og til at iværksætte.

9. DGI.

En friluftslederuddannelse, der strækker sig over 60 kursusdage fordelt over 2 år. I løbet af de 60 dage skal eleverne bl.a. igennem; ridning og landskabsforståelse, sne, is, og vinteraktiviteter, bygning af kajaker, kano og kajak sejlads, orienteringsteknik og træklating.

Efter endt samtale med Bo Fisker fra DGI kan vi kun konstatere at han kender til problematikken omkring sikkerhed i forbindelse med klatring og debatterer den flittigt med bla. de studerende på DGI og, at han derudover ikke ønskede at deltage yderligere i undersøgelsen.

Vurdering af de givne oplysninger:

a. Brochurens oplysninger.

Der står på forsiden af DGI's brochure, at det er en "Natur og friluftslederuddannelse".

Dette må i lyset af de mange ting, der skal nås, den relativt lille tid, der er til områderne (f.eks. én weekend til klatring) og ikke mindst DGI's egne definitioner på, hvad en friluftsleder er (se disse), siges at kunne være vildledende.

Under et afsnit om "hvor dygtig bliver du" står der imidlertid længere inde i brochuren, at "Du er ikke ekspert i hverken natur eller friluftsliv, men du er på vej til at blive en dygtig instruktør." Selv om der altså på brochurens forside i overskriften lægges op til et niveau, som det ikke kan sikres, at deltagerne faktisk når op på efter endt uddannelse, så lægges der alligevel en vis afstand til dette i selve brochuren, hvilket må siges at være positivt.

En anden positiv side ved brochuren i forhold til det reelle indhold er, at det ret klart siges, hvad indholdet af de enkelte uddannelsesdele består af.

e. Samlet vurdering.

Det ligger implicit i begrebet "Friluftsleder", at man må kunne lede andre.

Det har DGI også selv slået fast på sit seminar om emnet (se bilag A og B).

Det kan derfor diskuteres, om det er rigtigt at benytte denne benævnelse om en uddannelse, som ikke nødvendigvis bringer folk op på dette niveau.

Uddannelsen kan som sådan siges at have et generelt præg, der giver deltagerne en introduktion til forskellige frilugtsområder og til forskellige arbejdsformer/vejledere indenfor områderne.

Klatredelen af uddannelsen er på introduktionsniveau og lægger som sådan ikke op til, at deltagerne efterfølgende skal kunne lede klatring eller klatreaktiteter for andre.

Sammenfatning af spørgeskemaerne

Kompetence:

Der bliver i alle brochurer på den ene eller den anden måde nævnt, at uddannelserne kvalificerer til at forestå klatreaktivering mm.

Fakta er, at kun ganske få af uddannelserne afholder prøve, mens nogle andre proklamerer at gøre det, uden at det holder stik.

Uddannelserne har således, samlet set, svært ved at leve op til deres løfter i brochurerne.

Resultatet bliver, at kursisterne nødvendigvis må få et forkert indtryk af uddannelserne samt af deres færdigheder efter endt uddannelse.

Specielt fordi "instruktørerne" på næsten alle uddannelserne end ikke selv lever op til de færdigheder, som kursisterne loves, endsig selv har aflagt den prøve, som der i visse af tilfældene lægges op til, at kursisterne skal op til.

Det virker som om, klatringen er medtaget i brochurerne for at gøre uddannelserne mere attraktive.

Der bliver imidlertid generelt ikke fulgt op på undervisningen på en hensigtsmæssig måde.

Vi er bange for at der på denne måde er en reel risiko for at mennesker bliver udsat for livsfare, når kursisterne, der ikke kan vurdere sig selv tilstrækkeligt præcist, går ud og afholder kurser i klatring, fordi de jo har gennemgået en "lederuddannelse" i bl.a. dette.

Det kan virke som om, at jo mere "uddannelserne" lægger op til, at man kan lede både den ene og den anden friluftaktivitet, des mindre lærer kursisterne reelt.

Samtidig opstår der det paradoks, at kursisterne tror, at de kan det hele, fordi de ikke gennem deres uddannelse har mødt instruktører, der mestrer deres område på en måde, som kan vise eleverne, at de har langt igen.

Det har entydigt været vort indtryk, at de uddannelser, der lover både det ene og det andet producerer de farligste kursister, fordi disse reelt ikke i løbet af deres uddannelse har fået en egentlig mulighed for at kunne vurdere sig selv i forhold til andre på andre niveauer.

Deres instruktører har ikke sjældent været på et niveau, som kursisterne hurtigt selv når op på. Det er indlysende, at dette må føre til en oplevelse hos kursisterne af, at der ikke er meget mere at lære og, at man derfor er parat til at undervise/lede andre.

Det gør det i den forbindelse værre, at "instruktørerne" ikke selv har dokumenteret det faglige niveau, som de postulerer at ville bringe kursisterne op på.

På den måde fremstår de som dårlige forbilleder, der ikke kan undgå at signalere, at man ikke behøver at tage området særligt alvorligt.

Dette ser vi som en indlysende fare og risiko ved disse "uddannelser".

Et konkret eksempel på dette ser vi med "Friluftslederuddannelsen", hvor 2 kursister går direkte ud og tilbyder noget der ligner den "uddannelse", de selv har været igennem.

Et andet eksempel ser vi fra US-Centrets "instruktørkursus" i klippeklatring, hvor deltagerne får certifikat på, at de kan arrangere klatring for andre på klipper efter blot 2 weekender.

På Suså-landets Daghøjskole har en sådan kursist oven i købet selv startet en uddannelse, hvor en stor del af vægten lægges på at "uddanne" nye klatre-ledere.

Hvor ser vi ellers folk, der netop kommer fra en uddannelse, starte en tilsvarende uddannelse?

Der er for os at se ingen tvivl om, at disse kursister i løbet af deres uddannelse må have fået det indtryk, primært fra deres lærere mm., at der ikke var meget at lære og, at man ikke behøvede at have nogen erfaring for at "undervise" i tingene.

Dette er særdeles farligt.

Ikke blot for fremtidige kursister, der i farlige situationer i forbindelse med f.eks. klatring møder inkompetente ledere, der vel at mærke ikke selv er klar over, at de er inkompetente.

Også for naturen og for vores mulighed for at få en sammenhængende naturforståelse.

Naturen bliver "åbnet" og "gjort tilgængelig" af folk, der pga. af manglende egne erfaringer fokuserer ensidigt på løsrevne aktiviteter (f.eks. rappelling) med naturen som undskyldning.

Det er således farligt at "uddanne" ledere og instruktører, der i praksis ikke har hverken de nødvendige faglige kvalifikationer eller den nødvendige friluftslivs- og naturmæssige erfaring.

Generelt lever hverken kursisterne, der jo via uddannelserne får papir på, at de efterfølgende er instruktører/ledere mm., eller de "instruktører", der "underviser" på uddannelserne op til en række anerkendte normer for sikkerhed og erfaring.

Det drejer sig f.eks. om

- Normer for kurser, udarbejdet af DGI
- Dansk Vejlederkreds normer for forskellige lederniveauer mm.
- KAL[©]-normerne i klatring
- Dansk sportsklatreforbunds normer

Det ser således ud til, at både det offentlige, der jo støtter disse uddannelser med store summer både direkte og inddirekte, de uddannelsesansvarlige for uddannelserne og "instruktørerne" på uddannelserne accepterer, at "instruktørerne" eller lederne på uddannelserne udnævner sig selv til klatreinstruktører og samtidig accepterer, at disse efterfølgende kvalificerer kursisterne til at kunne fungere som klatreinstruktører, ledere eller vejledere!

Dette finder vi helt uacceptabelt, idet

- kursisterne bliver snydt.
- skatteborgerne bliver snydt.
- fremtidige deltagere på eventuelle klatrearrangementer bliver ikke blot snydt.

De bliver også udsat for reel livsfare.

Det er os således uforståeligt, at man accepterer, at store summer benyttes til noget, som tilsyneladende alene tjener til dels at holde nogle mennesker beskæftigede med noget, som de strengt taget ikke er kvalificerede til at arbejde med (lederne/instruktørerne mm.), samt til at holde nogle andre mennesker i aktivitet.

Tilsyneladende fordi bevillende, lovgivende og administrerende myndigheder vender det blinde øje til.

Hvis målet virkelig var blot at holde mennesker beskæftigede, så ville det kunne gøres billigere og mere effektivt for færre midler, ligesom det ville være mere reelt og mindre farligt ikke at forsøge at bilde kursisterne og den øvrige omverden ind, at kursisterne erhvervede egentlige kvalifikationer gennem deltagelse på uddannelserne.

Endelig er det yderst tvivlsomt, om det overhovedet er tilladt at tilbyde kompetencegivende undervisning, så længe uddannelserne modtager tilskud efter lov om folkeoplysning.

I hvert fald 4 af uddannelserne (daghøjskolerne) modtager støtte efter denne lov!

Om KAL[©]-normer, prøver, og beviser mm.:

Ud af de 9 uddannelser er der 4, (DHL, Projekt Aktiv, Friluftslederuddannelsen og Susålandets Daghøjskole, Skælskør), der refererer til KAL[©]-normerne på den ene eller anden måde .

Kun på 2 af uddannelserne lader man imidlertid kursisterne gå op til KAL[©]-prøven i vægklatring, nemlig på Friluftslederuddannelsen og Projekt Aktiv.

Kun på én af uddannelserne lod man kursisterne gå op til KAL[©]-prøven i træer. Dette vel at mærke kun på det første hold. På de fremtidige vil dette ikke være tilfældet.

På ingen af uddannelserne får kursisterne mulighed for at gå op til KAL[©]-prøven på klipper.

Da de fleste af uddannelserne lægger op til at uddanne "friluftsledere" eller "ledere" af friluftslivsaktiviteter er det interessant, at groft set ingen af dem faktisk tilbyder KAL[©]-prøven i træer eller på klipper. For der er næppe tvivl om, at kunstige klatrevægge ikke har meget at gøre med egentligt friluftsliv (se definitionerne).

På den måde er "uddannelserne" med til at dreje fokus over på løsrevne aktiviteter på idrætsredskaber mere end på liv i og med naturen (se definitionerne).

Dette på trods af, at de næsten alle bruger natur og/eller friluftsliv som alibi for deres aktivitet. Man tilbyder altså ikke kursisterne mulighed for reelt at dokumentere, at de faktisk kan forestå klatreaktiviteter på en forsvarlig måde.

Ved ikke klart at definere de egentlige kvalifikationer, som kursisterne får, optræder visse af uddannelserne efter vor opfattelse uansvarligt, hvilket, særligt indenfor klatring, kan være farligt, når kursisterne i fremtiden i den bedste hensigt føler sig kaldet til at "undervise" andre i klatring eller til at forestå klatreaktiviteter.

Hvis man vil arbejde med klatring som en del af friluftslivet, bør det være indlysende, at dette må foregå udendørs i kultur- eller natur-landskaber med en væsentlig betoning af disse.

Det er værd at bemærke, at det at tage ansvaret for klatreaktiviteter i naturen, i f.eks. træer nødvendigvis er mere kompliceret og kræver mere erfaring end klatring på kunstige vægge.

På klatrevæggen er eller bør tingene være dimensioneret og beregnet til forholdene, ligesom de skal leve op til en række sikkerhedsmæssige standarder, herunder bl.a. nye krav fra EU.

I naturen kan disse ting ikke garanteres.

- Grene knækker meget forskelligt, afhængig af bl.a. træsort, sygdom i træet og årstid.
- Nogle træer kan skade rebene fatalt på få sekunder og er derfor uegnede til klatreaktiviteter.
- Nogle træers grene brækker på en måde, som efterlader skarpe, spidse og derfor farlige rester.
- Ved klatring, når der ikke er blade på træerne, kræver det erfaring at afgøre, om en gren er død eller levende.

Man skal i det hele taget med sikkerhed kunne vurdere styrken i forskellige træers grene mht. til at tilrigge reb i dem, så man kan påtage sig ansvaret for at lade andre hænge i dem.

Tilrigning af reb i træer er væsentligt mere kompliceret end på klatrevægge og for den sags skyld også på klipper, da grenene gør, at man må tage en række særlige hensyn til rebføring.

De nødvendige nødprocedurer er også relativt komplicerede, pga. grenene.

Alle disse ting kræver det hundrevis af klatretimers erfaring for at kunne vurdere forsvarligt.

Der stilles således overordentligt store krav til en leders erfaringer, før det er rimeligt at arrangere træklating for andre på en både for deltagerne og naturen forsvarlig måde.

Det er desværre sådan, at det har vist sig at være svært/umuligt at vurdere sig selv tilstrækkeligt præcist mht. erfaringsniveau og faglig ekspertise indenfor klatring.

Normalt ville en sådan vurdering foregå i klub, hvor man mødte andre medlemmer med vidt forskellige erfaringer og derfor hurtigt fandt ud af, hvor man selv lå i "hierakiet".

På disse uddannelser er både kursister og "instruktører" hurtigt på mere eller mindre samme niveau, og det er derfor fristende at godkende hinanden som værende vældigt erfarne.

Det er imidlertid særligt i den type situationer, at der brug for en udefrakommende godkendelse / vurdering af erfaringsniveauet, før man overvejer at påtage sig ansvaret ved at stå for klatreaktiviteter mm. for andre.

Set i det lys, er det interessant, at så mange af "uddannelserne" lover at gøre folk til "friluftsledere" i klatring, uden, at de tilbyder kursisterne en mulighed for reelt at få vurderet, om deres erfaring med disse ting egentlig er tilstrækkelig gennem en prøveaflægning.

Dette må anses for uansvarligt.

Kursisterne fristes jo til at tro, at når de først har lært lidt om klatre og sikre på en klatrevæg, så kan de også gøre det for andre -og hvorfor ikke i f.eks. træer.

Ikke blot medfører det en egentlig og reel risiko for de kursister, de tager med ud.

Det er i høj grad også med til gøre træerne til klatrestativer på linje med en kunstig klatrevæg.

På den måde trænges naturelementet yderligere i baggrunden.

Hvordan skal en "leder" med så ringe klatrebaggrund kunne arbejde med roen til at opleve træerne, til at sanse forskellene på de forskellige træsorter mm??

Det er bemærkelsesværdigt, at ingen af underviserne på tidspunktet for undersøgelsen selv har KAL®-prøven i træer, selv om flere af dem referer til netop denne prøve som en standard!

De fleste af "uddannelserne" refererer til KAL®-normerne og beviserne som en standard.

Enkelte af underviserne påstår oven i købet i strid med sandheden, at de selv er i besiddelse af dette bevis.

Jobmuligheder:

I praksis er friluftsområdet som erhvervsfelt nyt.

Alligevel er det at fremstille dette område som et muligt fremtidigt erhvervsfelt for mere end nogle ganske få særligt kvalificerede sandsynligvis at stikke folk blår i øjnene.

I hvert fald er der i dag kun ganske få, der ernærer sig som selvstændige.

I Dansk Vejlederkreds, der er en brancheforening med strenge faglige optagelseskrav, der organiserer selvstændige vejledere i natur- og friluftsliv, der har dette, som deres hovederhverv, er der således kun et par håndfulde medlemmer.

Det er kendetegnende for disse, at forudsætningen for deres arbejde er en mangeårig specialisering indenfor deres områder. De er altså ikke generalister, der kan lidt af det hele.

Det er derfor svært at se, hvordan de mange kursister, der skubbes gennem disse "uddannelser", skal kunne bruge deres "uddannelse" til noget erhvervsrelevant efterfølgende.

I adskillige af beskrivelserne lægges der imidlertid meget direkte op til dette, og det er fristende at kalde dette for bondefangeri.

Dette gælder særligt, når man betænker det ringe faglige niveau, som nærværende rapport dokumenterer, at mange af "uddannelserne" opererer på.

Offentlig støtte, kontrol og konkurrencevilkår:

Groft set alle de i undersøgelsen beskrevne uddannelser modtager anseelige offentlige tilskud både direkte og inddirekte via kursisterne, der som ledige på orlov og uddannelsesstøtte mm. ofte har penge med til uddannelsen fra AF eller deres kommune.

Dette gør det særligt berettiget at interessere sig for, om kvaliteten af "friluftssuddannelser" er tilfredsstillende og i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Der er selvfølgelig mange ting, der spiller ind i den vurdering, men det må være centralt, om uddannelserne indfrier de løfter, de stiller kursisterne i udsigt.

I denne undersøgelse har vi forsøgt at vurdere om informationerne i det materiale, der har været tilgængeligt for kursister på tilmeldingstidspunktet, hvilket primært vil sige brochurer og annoncer, svarer til det faktiske indhold på uddannelserne.

For at begrænse undersøgelsens omfang, har vi koncentreret os om løfterne mht. klatring, som samtlige steder tilbyder at give en uddannelse indenfor.

Samtidig er det et område, som det er relativt let at vurdere kompetenceniveauerne indenfor, ligesom det er et område, der er åbenlyst farligt og derfor kræver en reel og dokumenteret kompetence i forhold til at afholde kurser og til at arrangere klatreaktiviteter for andre.

Dette ses iøvrigt bl.a. af det forhold, at også forsikringselskaber normalt undtager klatring eller i bedste fald tager anseeligt højere præmier for at forsikre det.

Det har i den forbindelse været overraskende at opleve, hvordan groft set ingen af uddannelserne formår at give kursisterne egentlige og reelle færdigheder mht. at lede klatreaktiviteter for andre på trods af erklæringer om det modsatte.

Det har været en anden interessant konstatering, at mere end halvdelen af uddannelserne alligevel refererer til KAL[®]-normerne som en standard, man bør leve op til, mens virkeligheden har vist sig at være, at "instruktørerne" på uddannelserne oftest end ikke selv har dette bevis, ligesom de kun sjældent lader kursisterne få lejlighed til at erhverve dette.

Set i dette lys, er det tankevækkende, at så mange af uddannelser er offentligt støttede, både direkte og inddirekte.

De bevilgende myndigheder foretager tilsyneladende ingen kvalitetskontrol af "uddannelserne". Der lader ikke til at være nogen kontrol med, om løfterne for uddannelserne indfries.

Der lader ikke til at være nogen kontrol med lærernes kvalifikationer.

I hvert fald ikke indenfor klatring.

Der lader heller ikke til at være nogen kontrol med det lovgivningsmæssige grundlag for uddannelserne. F.eks. hører mindst 4 af uddannelserne under loven om daghøjskoler, hvilket betyder, at de modtager tilskud efter loven om folkeoplysning, hvori det hedder, at "der kan ikke ydes tilskud til formel kompetencegivende undervisning".

Der lader ikke til at være nogen kontrol af, om dette er tilfældet.

Der lader ikke til at være nogen vurdering af de reelle jobmuligheder efter endt "uddannelse".

Der lader i det hele taget ikke til at være nogen evaluering af "uddannelserne" på trods af, at de modtager massive offentlige tilskud.

Det er iøvrigt værd at bemærke, at flere "friluftssuddannelser" på daghøjskoler er kommet til, mens denne rapport blev lavet.

Et eksempel er et "intensivt kursus i friluftsliv" under Frederiksberg Daghøjskole.

Her påstås det, at man bl.a. indenfor kano, kajak, klatring og vinterliv mm. opnår "kvalifikationer, der sætter dig i stand til på betryggende vis at planlægge og gennemføre friluftsture som vejleder for en gruppe.", ligesom det nævnes, at der indgår både orienterings og søportsprøve. Prisen for dette 8 måneder lange kursus er kr. 600,- (kr. 30,- /uge)!!

For os at se, er der især i tilfældet, daghøjskolerne, tale om, at kursisterne bliver snydt og om, at de samtidig er stærkt konkurrenceforvridende i forhold til de private kursusudbydere, der tilbyder reelt kompetencegivende uddannelser indenfor natur- og friluftsliv.

Disse private kursusudbydere har som selvfølgelig ikke har en chance for at følge med til disse priser og det ser ud til, at loven om, at de ikke må tilbyde kompetencegivende undervisning, bliver brudt uden, at der er nogen form for kontrol fra det samfund.

Det kunne i det hele taget virke som om, de bevilgende myndigheder i visse tilfælde er så "glade" for at få folk ud af systemet og over i en "uddannelse", at de ser stort på, om der er et tilstrækkeligt lovgivningsmæssigt grundlag, herunder f.eks. på, om lederne/instruktørerne har tilstrækkelig faglig baggrund, om kursisterne bliver snydt eller på, om "uddannelserne" er konkurrenceforvridende, herunder f.eks. i strid med markedsføringslovens § 2, i strid med lov

om aktiv markedspolitik, hvori det hedder, at støtten, der gives efter denne lov, ikke må medvirke til konkurrenceforvridning, og endelig i strid med lov om folkeoplysning, hvori det bl.a. hedder, at der ikke må gives støtte til kompetencegivende undervisning.

Der er efter vor opfattelse ikke tale om lige konkurrencevilkår, når de private kursussteder er nødt til at have en høj faglig og pædagogisk standard for at overleve, mens der tilsyneladende ingen kontrol er med de offentligt støttede "uddannelser". Det siger sig selv, at kursister, der selv betaler, nødvendigvis er mere kritiske end kursister, der kommer med offentlig støtte via f.eks. handlingsplaner mm., som det er tilfældet er for de fleste af "uddannelserne" i denne undersøgelse.

Når kontrollen med den faglige kvalitet, med undervisernes kvalifikationer og med kursisternes reelle udbytte på de offentligt støttede "uddannelsesstilbud" visse steder er så dårlig, som denne undersøgelse bl.a. dokumenterer, så er konkurrencesituationen næsten håbløs for private kursusudbydere, selv om disse måske har et kursustilbud, der på alle ovennævnte områder ligger væsentligt over de offentligt støttede tilbud.

Indholdet på uddannelserne:

Når man skal vurdere det egentlige indhold på og dermed det reelle udbytte af uddannelserne, må det være rimeligt at se på, hvor mange undervisningstimer de enkelte områder tildeles, hvor mange områder, der ialt skal gennemgås på "uddannelserne", hvor mange instruktører / ledere mm., der er afsat til undervisningen samt på disse instruktørers / lederes reelle baggrund.

Forholdet mellem antallet af instruktører /ledere og kursister er en central parameter, når det gælder om at vurdere kvaliteten af undervisningen.

Når det drejer sig om de sikkerhedsmæssigt krævende områder som f.eks. klatring eller kajak, gælder der, at man både i klubberne og blandt private kursusudbydere holder et forhold på 1:2, højst 1:3 mellem ledere/instruktører og deltagere/kursister.

Også hvis man ser på vedtagelserne fra Trantjern-seminaret i 1979 anbefales der et meget lavt forholdstal.

På trods af dette ligger forholdet på samtlige "uddannelser" væsentligt over dette niveau, og generelt varierer det på "uddannelserne" mellem 1:6 og 1:14!!

Mht. antallet af undervisningstimer, så er det tankevækkende, at der afsat så få, når man betænker, at uddannelserne postulerer, at kursisterne efterfølgende kan tage ansvaret for andre i forbindelse med f.eks. klatring.

Timetallet varierer mellem 4 og 64.

Hvis man sætter dette antal undervisningstimer i forhold til, hvor mange instruktører/ledere, der er afsat pr. elev i disse timer, så er der, selv på de uddannelser, hvor der er flest undervisningstimer, tale om en undervisningstid af den enkelte elev, på maksimalt 6-7 timer!!!

I adskillige tilfælde er den reelle undervisningstid af den enkelte elev indenfor f.eks. klatring nede på mindre end 30 minutter ialt! Dette på trods af, at eleverne er blevet lovet, at de med baggrund i "uddannelsen" efterfølgende på forsvalig vis kan tage ansvaret for andre.

Det må anses for at være utilfredsstillende og farligt.

En anden faktor, der nødvendigvis må spille en afgørende betydning for det faglige niveau på uddannelserne, er instruktørernes egen faglige baggrund for at forestå den på "uddannelsen" lovede undervisning.

Her har det klart vist sig, at de fleste af instruktørernes baggrund er yderst mangelfuld for ikke at sige, at den i visse tilfælde er ikke-eksisterende.

Det er tankevækkende, at undersøgelsen afslører, at flere af "instruktørerne" og uddannelseslederne har opgivet direkte fejlagtige oplysninger om deres egne og deres instruktørers baggrund for at forestå undervisning i f.eks. klatring, uden at f.eks. det offentlige har fundet anledning til at checke disse personers baggrund.

Set i lyset af både instruktørernes ofte mangelfulde baggrund for at forestå undervisning i klatring på leder- eller instruktørniveau og i lyset af det helt utilstrækkelige antal timer, der er til rådighed pr. elev for at bringe dem op på et sikkerhedsmæssigt tilfredsstillende niveau, må vi derfor konkludere, at "uddannelserne" i bedste fald kan kaldes en kaleidoskopisk introduktion til en række friluftsområder!

Vi mener derfor at det er rimeligt at tale om, at indholdet på uddannelserne er utilfredsstillende set i forhold til det i brochure- og annoncemateriale lovede.

Deltagertallet på "uddannelserne".

Det har gennem praksis vist sig, at antallet af deltagere er af central betydning for udbyttet af undervisning og vejledning i natur- og friluftsliv.

Dette gælder særligt for de tekniske og sikkerhedskrævende dele af dette, f.eks. hav- og fosskajak-sejlads samt væg-, træ- og klippe-klatring.

Også hensynet til en ansvarlig mulighed for at formidle værdier indenfor natur- og friluftsliv taler for, at det er nødvendigt at arbejde med et meget lavt deltagertal (ideelt set familiestørrelse). Se bl.a. Trantjern-vedtagelserne og Dansk Vejlederkreds' definitioner.

Uanset hvilken synsvinkel, man anlægger, må man, hvis man skal tage påstandene om, at "uddannelserne" uddanner kvalificerede ledere, instruktører eller vejledere alvorligt, konkludere, at groft set ingen af "uddannelserne" sikrer, at der arbejdes med et tilfredsstillende forhold mellem kursister og instruktører/vejledere.

Det er således tankevækkende, at kursisterne i den grad vænnes til at operere i store hold. Som det er påvist i denne undersøgelse, er der ikke langt fra, at kursisterne selv forlader én af "uddannelserne" til de føler sig klar til at tilbyde en lignende "uddannelse" for andre.

På friluftsliv-uddannelser, hvor undervisningen tilrettelægges i store grupper, får kursisterne f.eks. ikke mulighed for at lære hverken sig selv eller deres udstyr at kende i tilstrækkelig grad til, at det giver mening at tale om en lederuddannelse i f.eks. friluftsliv eller friluftsliv. De vænnes i stedet til, at der altid er én eller flere af de andre i gruppen, der kan dække over huller i den personlige planlægning.

Denne evne, til at tage vare på sig selv, må nødvendigvis opøves på alenature eller på ture, hvor ansvarsfordelingen er helt klar.

Uddannelser med mange kursister må derfor grundlæggende anses for uegnede til at uddanne ledere, instruktører eller vejledere i friluftsliv eller friluftsliv.

Også i den enkelte kursists mulighed for på uddannelsen at opleve naturens storhed og stilhed mm. og dermed i dennes muligheder for evt. at videreformidle disse ting på en forsvarlig måde, er de store hold, der præger alle disse "uddannelser", efter vor opfattelse uheldig.

Vi har i forbindelse med DHL's "uddannelse" begge oplevet en situation, som måske kan illustrere, hvad vi mener.

På et træklatrearrangement på det første hold så vi f.eks., hvordan de 25 kursister samt deres leder fra DHL ankom til lejrpladsen inde i Gribskov i biler.

Dette på trods af, at der var forbud mod kørsel med motorkøretøjer.

Her blev både det grundlæggende princip om fred for motorkøretøjer i de danske skove og et egentligt konkret skilteforbud overtrådt af noget der iflg. DHL's egne materialer skulle forestille at være kommende vejledere i friluftsliv.

Som vi så det, var det et direkte resultat af stordriftsformen på denne "friluftslivuddannelse".

Man havde gennem kursets første ca. 7 måneder vænnet sig til at lave lejr- og friluftsliv sammen i grupper i en grad, så den enkelte endnu ikke havde haft lejlighed til at tænke sin egen rygsæk til en friluftstur, indeholdende klatring, igennem.

Dette betød bl.a., at det åbenbart var så uoverskueligt for den enkelte, hvad hun skulle have med og, hvad hun skulle bruge, at den eneste åbenlyse løsning var at fylde en bil og så læsse det hele af i en stor bunke direkte på lejrpladsen.

Dette blev særligt synlig, når det drejede sig om selve klatreudstyret, der direkte fra udstyrskælderen på DHL ankom i store plastictonder, som ikke var egnede til at bære på ryggen og, som ingen præcist vidste, hvad indeholdt.

Det kan være svært at se, hvordan kursisterne på en sådan uddannelse skal kunne få et tilstrækkeligt kendskab til f.eks. deres klatreudstyr til efterfølgende på forsvarligt vis at kunne kalde sig f.eks. ledere i klatring, når de end ikke selv råder over og iøvrigt har udvalgt udstyret. Resultatet i dette tilfælde var, at ingen vidste, hvor noget var og, at det derfor tog lang tid, før alle havde fået samlet noget udstyr og var kommet i gang.

For os står dette som et eksempel på, hvorfor "friluftslivuddannelser" med mange deltagere ikke er egnede til at uddanne ledere, instruktører eller vejledere.

Kursisterne får ikke nær tilstrækkelige muligheder for at opøve deres egen-færdigheder og -erfaringer i en grad, der gør det rimeligt at tale om, at de kan lede/instruere andre.

Når kursisterne oven i dette på grund af gruppens størrelse ikke har mulig mulighed for at opleve/sanse storhed/stilhed mm. i naturen, så forekommer det os meningsløst, at tale om en lederuddannelse i natur- eller friluftsliv.

Udstyr.

På ture af flere dages varighed er det indlysende, at udstyret og et indgående kendskab til dette, særligt indenfor klatring, er afgørende.

For, at man skal kunne fungere som leder for andre i forbindelse med gennemførelse af ture eller arrangementer, er det selvfølgelig en forudsætning, at man har sit eget udstyr, så man kender det ordentligt og iøvrigt kan stå inde for vedligeholdelsen af det mm.

Det er derfor tankevækkende, at groft set alle uddannelserne stiller f.eks. klatreudstyr til rådighed for kursisterne.

Dette gælder i særdeleshed, når man betænker, at de fleste af dem netop lægger op til at uddanne ledere!

Det medfører ikke blot, at kursisterne ikke får et personligt forhold til deres eget udstyr.

Det medfører desværre også, at de ikke får det alsidige kendskab til forskelligt udstyr, som bl.a. er en forudsætning for at kunne fungere som alsidig og erfaren leder for andre.

Hvis kursisterne i stedet mødte op med forskelligt personligt udstyr, ville der kunne opstå en fagligt givende erfaringsudveksling og en kvalificering af debatten om udstyr, der tog udgangspunkt i personlige erfaringer hos de enkelte kursister.

Hvis uddannelsesstedet blot stiller udstyr til rådighed kommer kursisterne ikke gennem centrale overvejelser om fordele og ulemper ved det forskellige udstyr.

De præsenteres typisk blot for en homogen masse af ensartet udstyr, der mere er udtryk for rabatfordelene ved at købe mange af én slags end for en bevidst overvejelse om velegnet udstyr eller for et ønske om at præsentere forskelligt udstyr med fordele og ulemper for kursisterne.

Hvis kursisterne selv skulle stille med det nødvendige udstyr, ville man, udover den oplagte besparelse, opnå en række fordele, der ville være med til at forbedre uddannelsernes faglige indhold drastisk

- hver enkelt kursist ville være nødsaget til at gennemgå en række væsentlige valg, som markant ville forbedre dennes grundlæggende kendskab til udstyr.

- man ville i mødet med de øvrige kursister og deres valg af udstyr få en række centrale, spændende og nødvendige diskussioner om udstyr, ligesom man ville få kendskab til langt mere og langt mere varieret udstyr end tilfældet er for de "uddannelser", der er medtaget i denne rapport. Som situationen er nu, hjemkøber "uddannelserne" en mængde ensartet udstyr.

- hver enkelt kursist ville også få ansvar for at holde orden på og vedligeholde sit udstyr, hvilket selvfølgelig giver en række erfaringer, som må kaldes centrale for, at man kan fungere som leder mm.

Alt sammen erfaringer, som kursisterne ikke får nu.

Iøvrigt er vel hele tanken om kunne fungere som leder/instruktør mm. i f.eks. klatring, uden at man har sit eget udstyr vel utænkelig?

Om brugen af begreberne; naturliv, friluftsliv og friluftaktiviteter.

Det har i løbet af undersøgelsen vist sig at disse udtryk oftest bruges i flæng.

Det har ligeledes vist sig, at overfladiske friluftaktiviteter ofte legitimeres med ord som natur- og miljø eller natur- og friluftsliv.

Udover, at det selvfølgelig er indlysende ud fra ordene, naturliv eller friluftsliv, er det særligt med henvisning til bl.a. Dansk Vejlederkreds' definitioner værd at bemærke, at man nødvendigvis og selvfølgelig må inddrage døgnrytmerne, dvs. tage udgangspunkt i ture, der har en længde, som nødvendiggør væsentlige basale handlinger som f.eks. at sove, lave mad og besørges under åben himmel, hvilket betyder ture, der strækker sig over mindst én nat.

Det er tydeligt, at en del af "uddannelserne" svigter på dette punkt.

Dels ved at arbejde isoleret med de enkelte aktiviteter i korte forløb af højst et par timer ad gangen, hvorved fokus glider fra at være ude med overskud til at sanse og over på at underholde/arbejde med teknikker.

Dels ved at tilrettelægge undervisningen, så størstedelen af den foregår i korte, løsrevne skoleskemalignende forløb. For en del af skolernes vedkommende (typisk daghøjskolerne) reklameres der direkte med, at undervisningen ligger fra f.eks. 8-15!

På denne måde "uddannes" en række kommende "ledere" mm. i friluftsliv, som ikke nødvendigvis selv har haft de erfaringer, som de i kraft af deres "uddannelse" skulle kunne give

Sammenlignende skema over friluftsuuddannelser indeholdende klatring.

Uddannelser Emner, Spørgsmål m.m.	1		2	3	4	5	6	7	8	9
	DFL 1. år**	2. år**								
Hvor mange elever er der til klatring?	25	19	12	11	20	6	14	6	17	18
Hvor mange instruktører* er der til klatring?	2	1	1	1	2	1	1	1	2	3
Forhold mellem elever og instruktører*	1:6	1:9	1:12	1:11	1:10	1:6	1:14	1:6	1:8	1:6
Hvor mange timer undervises der i klatring?	72	4-8	56	64	60	8	4-7	40	32	16
Postuleres det, at instruktøren* har formel kompetence?	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej
Har instruktørerne* formel kompetence?	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ved ikke	Nej	Nej	Ja
Postuleres det, at uddannelsen giver kompetence?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Til dels	Ja	Til dels	Nej
Er uddannelsen offentligt støttet direkte el. inddir.?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Hvor lang tid varer uddannelsen?	1 år	1 år	5 mdr.	10 mdr.	10 mdr.	5 mdr.	6 mdr.	2 weekends	10 mdr.	2 år
Hvilken type klatring undervises der i?	Klippe/ træ	Træ	Klippe/ træ	Væg Klippe/ træ	Væg/ træ	Væg	Klippe	Klippe	Klippe/ træ	Træ

* Begrebet instruktør bruges under et omfang/dem, der varetager undervisningen, uanset dennes reelle niveau!

** Der gives 2 oplysninger, da der er stor forskel på udtredelsen af 1. og 2. år

Sammenlignende undersøgelse af danske friluftsuuddannelser, indeholdende klatring.

Sammenlignende skema

Konklusion

Det er vores vurdering, at der for tiden bliver "uddannet" mange ledere, instruktører eller vejledere i Danmark, der ikke lever op til blot de mindste krav, som det må være rimeligt at stille til mennesker, der dels tager ansvaret for andres færdsel i vore natur- og kulturlandskaber, dels tager ansvaret for deres liv og færlighed.

De fleste lever således hverken op til definitionerne for niveauer i friluftsliv, udarbejdet af hhv. DGI og af Dansk Vejlederkreds (se bilag) eller mindstenormerne til sikkerhed ved klatring, DSKF eller KAL[©], udarbejdet af hhv. Dansk Sportsklatreforbund og DAKC, Abekatten / Klatre-Centeret.

Derudover er der en række eksempler på sammenblanding af begreber som f.eks. leder, instruktør og vejleder, der grundlæggende tyder på manglende overblik.

Langt hovedparten af uddannelserne melder ud, at de uddanner ledere eller vejledere i klatring, men kun meget få eller slet ingen lader denne påstand afprøve ved en uafhængig prøveafmåling.

Kun enkelte kursussteder har ladet kursisterne gå op til egentlige prøver, som generelt via dumpeprocenten har vist, at det faglige undervisningsniveau på uddannelserne har været meget lavt.

Dette hænger sikkert sammen med, at "instruktørerne" ikke selv har været oppe til en sådan prøve, hvilket samtidig må siges at være et dårligt eksempel for eleverne.

Med sådanne forbilleder kan man jo dårligt fortænke kursisterne i at tro, at det ikke er nødvendigt eller rimeligt at dokumentere sine færdigheder, før man tager ansvaret for andres liv i forbindelse med klatring eller klatreaktiviteter.

Det kan derfor konkluderes, at det er en letkøbt påstand, når uddannelserne i brochure- og annoncemateriale samt i telefonsamtaler påstår, at kursisterne bringes på leder, instruktør eller vejlederniveau i klatring.

En påstand, der risikerer at få vidtrækkende konsekvenser, når kursisterne efterfølgende føler anledning til at gå ud og holde klatre"kurser"/lave klatrearrangementer for andre.

Det er samtidig juridisk interessant, om der udover det åbenlyse ansvar, som den enkelte arrangør af en aktivitet står med, kan gøres ansvar gældende overfor de uddannelser, der har bildt kursisterne ind, at de kan forestå klatreaktiviteter uden, at der reelt er belæg for dette. Også uddannelsernes timetal i klatring er interessant.

På visse af uddannelserne påstår de at uddanne deltagerne til at kunne fungere på vejlederniveau med 5-8 timers klatring (bl.a. DHL). På andre påstår de, at bringe kursisterne på instruktørniveau på 2 weekender (bl.a. US-Centret). På dette sted forestås undervisningen oven i købet af én, som uddannelsesstedet selv erkender er på et niveau, der ligger langt under instruktørniveau.

Vi finder, at uddannelsesstederne burde være mere ansvarlige med, hvad de kalder deres "uddannelser" og ikke mindst med, hvad de lover.

Vigtige ting som sikkerhed og erfaring bliver stærkt undervurderede på langt de fleste af disse "uddannelser".

I praksis giver groft set ingen af de i undersøgelsen medtagne "uddannelser" i sig selv deltagerne nogen reel kompetence mht. at lede eller instruere andre i klatring!

For den enkelte uddannelse kan det måske nok være attraktivt at reklamere med, at "uddannelsen" giver en egentlig kompetence, når det drejer sig om at skaffe kursister, men det må i praksis betragtes som bondefangeri overfor de studerende.

I den situation må det undre, at de tilskudsydende myndigheder ikke i højere grad kontrollerer og kvalitetssikrer "uddannelserne".

I praksis må man sige, at de fleste af uddannelserne på trods af deres påstande om det modsatte ikke giver nogle reelle og anvendelige kvalifikationer.

Man kan sige, at de mere ligner en række hyggelige småture på introduktionsniveau, betalt af det offentlige, end det ligner egentlige fagligt kvalificerende uddannelser.

Flere af uddannelsernes tilskudsgrundlag er da også afhængigt af, at der ikke foregår "kompetencegivende undervisning" (Bl.a. daghøjskolerne; Projekt Aktiv, Friluftslederuddannelsen, Susålandet og US-Centret).

Det ser ud til, at især disse uddannelser handler i strid med den lov, de får tilskud efter. Dette på trods af, at kursisterne reelt bliver snydt for den uddannelse de er blevet lovet.

Centralt for alle "uddannelserne" er, at de legitimeres med ord som f.eks. natur eller friluftsliv. Natur- og friluftsliv drejer sig imidlertid ikke kun om teknik.

Det drejer sig i mindst lige så høj grad om at få oplevelser og erfaringer, der kan danne grundlag for et ændret syn på menneskets liv i og med naturen.

Også på dette punkt må vi konkludere, at de fleste af "uddannelserne" svigter.

Det er vort indtryk, at naturen i høj grad bliver brugt som alibi for løsrevne, actionprægede udendørs aktiviteter, der ikke levner muligheder til for den enkelte at finde den ro og fordybelse, som efter vor opfattelse er en forudsætning for at ændre vort syn på miljø- og natursammenhænge.

Dermed forspildes en af de bedste måder at formidle naturforståelse på.

Det ligger i sagens natur, at den ovennævnte type oplevelser ikke kan nås og slet ikke kan formidles i store grupper.

Selv om man kan tjene flere penge ved at stuve mange mennesker sammen på en "uddannelse", så tjener det altså hverken fagligheden eller mulighederne for at få værdi- og betydningsfulde naturoplevelser/erfaringer.

Vi undrer os desuden over, at det tilsyneladende er så let at få offentlige tilskud, både direkte og inddirekte (via kursisterne) til "uddannelser", der for, andet end et overordentligt overfladisk blik, ligner bluff og som nok snarere burde høre hjemme i underholdningsbranchen.

Generelt går vor største frygt netop på 3 områder:

1. Der formidles en overfladisk holdning til formidling af naturoplevelser, hvor naturen bliver kulisse for aktivitets-prægede cirkusaktiviteter, hvor mulighederne for fordybelse og den nødvendige ro til at sanse og opleve, at man er lille, fortrænges helt.

Man risikerer på denne måde at støtte opbygningen af en kultur, hvor naturoplevelser bliver synonyme med aktiviteter i naturen, og, hvor man tror, at naturoplevelser kun (eller i hvert fald bedst) kan fås, når de er arrangerede og gennemføres i større grupper.

Denne tilbøjelighed til at arrangere ture af enhver art i vore landskaber finder vi også generelt uheldig, og vi ser den som et symptom på et samfund, hvor den enkelte er blevet så utryk ved at befinde sig udendørs, at man kun gør det frivilligt, hvis man deltager på arrangerede ture, hvor der en mere eller mindre ansvarlig leder.

2. En mere konkret og håndgribelig frygt for unødvendige tab af menneskeliv bl.a. gennem en underminering af fagligheden i en række "friluftshåndværk", som det har været demonstreret gennem denne rapport, hvor, uddannede bl.a. påstår, at uddanne folk, der med tilstrækkelig sikkerhed kan forestå f.eks. klatreaktiviteter uden, at der er det ringeste hold i dette.

Dette mener vi er farligt, og vi må desværre frygte en yderligere øgning i antallet af unødvendige uheld på den baggrund.

Samtidig finder vi, at det er deprimerende for klatringens fremtid som en fri og individuel friluftsmulighed, når den, som vi har set det i nærværende undersøgelse, i stigende grad bliver synonym med uengagerede toprebsklatrere, der uden tilstrækkelig baggrund forsøger at give andre oplevelser, som de ikke selv har haft!

3. Endelig en frygt for, at offentlige "friluftssuddannelser", som de i rapporten nævnte, vil udkonkurrere de private kursusudbyderes kursustilbud, selvom disse evt. tilbyder kurser, der ligger på et væsentligt højere fagligt og friluftsetisk niveau.

Vi håber, at denne rapport kan være med til at sætte fokus på disse problemer.

Vi håber også, at den kan være med til at gøre opmærksom på nødvendigheden af at tage uddannelse indenfor natur- og friluftsområderne alvorligt.

Både af hensyn til deltagerens sikkerhed, deres udbytte af kurserne, muligheden for, at natur- og friluftsliv, også i fremtiden, kan få lov til at fungere som en mulighed for at opdage vore natur- og kulturrødder samt hensynet til en lige konkurrencesituation.

– Naturen er vort hjem - og friluftsliv kan og bør være én vej hjem –

Opgaven i fremtiden bliver at sikre, at vi ikke bliver bondefanget af mennesker, der vil bilde os ind, at dette hjem er et omrejsende tivoli.

Afslutning

Det har været spændende at arbejde med denne rapport.

Vi havde måske frygtet, at mange af "uddannelserne" ikke kunne leve op til de løfter, de afgav, men i løbet af arbejdet med rapporten blev vi alligevel overraskede over, hvor grelt det så ud. Brochurematerialerne var ofte direkte vildledende.

Visse af uddannelseslederne udtalte sig løgnagtigt om egne og "instruktørers" faglige baggrund. Naturen blev ofte brugt som alibi for "uddannelserne" uden, at den egentlig spillede nogen reel rolle.

"Uddannelserne" slår efter vor mening plat på unge menneskers lyst til en egentlig uddannelse og på deres håb om en mulig levevej indenfor friluftsområderne.

Alt i alt har det været en både spændende og lærerig proces at producere denne rapport, men samtidig har det været stærkt deprimerende, særligt når man betænker de kolossale mængder offentlige midler, der postes ind i disse "uddannelser".

Reference-oversigt

1. DHL: 1-årig uddannelse i friluftsliv ved DHL 1994-95
2. Freerslev-hegn :
 - a. Aktivitetslederkursus, brochure
 - b. Avisannonce for uddannelsen.
 - c. Klage overuddannelsen med krav om tilbagebetaling og krav om erstatningsorlov fra kursist, Viktor Jørgensen.
 - d. Brev fra Peter Harremoës , Dansk bjergklub
3. Projekt aktiv :
 - a. En natur og aktivetsmedarbejder uddannelse 28/ 8 1995 - 21/ 6-1996
 - b. Samtale med Birgitte Simonsen i Undervisningsministeriet om lov om folkeoplysning
4. Friluftslederuddannelsen :
 - a. Bliv friluftsleder
 - b. Samtale med Birgitte Simonsen i Undervisningsministeriet om lov om folkeoplysning
 - c. Natur og friluftslinjen, v. Kasper Christensen og Gert Andersen
5. Susålandets daghøjskole, Skælskør :
 - a. Efterårsprogram 1995
 - b. Dansk SportsKlatre Forbunds Normer og Krav
 - c. Samtale med Birgitte Simonsen i Undervisningsministeriet om lov om folkeoplysning
 - d. Telefoninterview med Ole Brudsø, Dansk Bjergklub
6. He-kursuscenter :
 - a. Lokal guide
 - b. Aktivitetsguide
 - c. Kvalifikationsmodul til aktivetsguide.
 - d. Avisannonce, Politiken, 7. februar 1995
 - e. Avisartikel Berlinske tidende "guider til aktive turister" 13/ 2-95
 - f. Telefoninterview med klatreskolen i Mölle/Hässle
7. US-centrets :
 - a. Grønne kurser, 1. halvår 1995
 - b. BMC, National Guidelines
8. Sports -trainee :
 - a. Div. avis artikler fra bornholms tidende
 - b. Avis annonce fra Bornholms Tidende
 - c. Materiale om Sports Trainee, udleveret af Rønne AF , tilsendt dem af Flemming Darre
 - d. Kursusoversigt (fra døren til undervisningslokalet)
9. DGI:
 - a. 2-årig Natur- og Friluftsleder-uddannelse.

Iøvrigt:

Bekendtgørelse nr. 790, 28.9.'93 af lov om erhvervsskoler
 Bekendtgørelse nr. 6, 9.1.'95 af lov om arbejdsløshedsforsikring
 Bekendtgørelse nr. 179, 21.3.'95 af lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik
 Bekendtgørelse nr. 168, 15.3. '95 af lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik
 Bekendtgørelse nr. 837, 19.10.'93 af lov om ungdomsskoler, produktionsskoler og daghøjskoler
 Bekendtgørelse nr. 420, 31.5. '91 af lov om støtte til folkeoplysning
 Straffelovens § 252 om i grov kádhed mm. at bringe andres liv i fare
 Markedsføringslovens § 2
 Cirkulære nr. 16, 4.2.'88 om offentlige forlystelser
 Brochure fra Klatre-Centeret om forsikringsforhold ved klatring
 KAL®-normerne for klippeklatring
 Telefoninterview med Jens Munk Jensen, Abekatten, DAKC om KAL®-beviser
 Interview med Klatre-Centeret om KAL®-beviser
 Brochure om "Intensivt kursus i friluftsliv" fra Frederiksberg Daghøjskole

Bilagsoversigt

- A. DGI; Kursusniveauer på DGI's friluftskuser, træklatring, februar 1995
- B. DGI; Målsætning og handlingsplan for natur og friluftsliv, 1995
- C. Dansk Vejlederkræds; Forskellige niveauer i natur- og friluftsliv, træklatring.
- D. Dansk Vejlederkræds; Definitioner, baseret bl.a. på Trantjern-vedtagelserne.
- E. Henrik Hjort m.fl.; Artikel om sikkerhed ved klatring
- F. Abekatten; KAL®-normerne for klatring på kunstige klatrevægge
- G. Klatre-Centeret; Om KAL®-beviser, prøver, normer og beviser
- H. Klatre-Centeret; KAL®-normerne for træklatring

Denne rapport er et forsøg på at give en oversigt over nogle af de danske uddannelser, der i dag findes indenfor friluftsområdet.

Rapporten forholder uddannelsernes løfter i brochure- og annoncematerialer til virkeligheden, bl.a. gennem interviews med kursusledere og kursister.

En væsentlig del af de medtagne uddannelser påstår, at de uddanner frilufts -ledere, -instruktører eller -vejledere. Man må derfor kunne forvente, at kursisterne, efter endt uddannelse, kan tage ansvaret for at lede andre mennesker i forbindelse med at gennemføre friluftsture eller friluftsaftiviteter.

Det er åbenlyst farligt, hvis påstandene ikke holder stik. Dette gælder i særdeleshed indenfor klatring.

Rapporten fokuserer derfor særligt på klatring og på de kvalifikationer, som kursisterne får gennem uddannelserne.

Mange af de involverede uddannelser er offentligt støttede, og rapporten kan på den måde være et redskab for borgerne og deres myndighedsrepræsentanter til at vurdere, hvordan pengene bliver brugt og, hvilket udbytte, kursisterne får.

Rapporten kan således også bruges af potentielle kursister.

Rapporten kan være med til at give et indtryk af, om

- uddannelserne holder, hvad de lover
- kursisterne gives det indtryk, at de efter uddannelsen er i stand til at lede/instruere andre i forbindelse med friluftsture og friluftsaftiviteter, herunder klatring, uden at dette nødvendigvis er tilfældet.
- om og i givet fald, hvilke friluftsfaglige krav, der stilles til underviserne på uddannelserne
- uddannelserne, der alle offentligt støttede, medvirker til at skævvride konkurrencen mellem offentlige og private udbydere.

